
TÜRK - İSLAM MEDENİYETİ

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Yılda iki kez yayımlanan uluslar arası hakemli bir dergidir.

Editor / Editor in Chief
Prof. Dr. Mehmet AYDIN

Editör Yardımcıları / Associates Editor
Doç. Dr. Dicle AYDIN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ARAS

Yıl / Years : 8 Sayı / Number : 15
KONYA - 2013 - KIŞ

BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Selman YAŞAR**

Öz

Türk Milletinin çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkması için bir çok yenilik gerçekleştiren Atatürk, Türk kadınının Cumhuriyet idaresinde hak ettiği yeri elde etmesi için çalışmıştır. 1926 yılında Medeni Kanun'la yeni haklar edinen, 1930'da Belediye seçimlerine katılma, 1933'te Muhtar seçilme hakkını alan Türk kadını, Atatürk'ün önderliğinde, 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen kanunla milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanmıştır. 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan V.Dönem seçimlerinde 18 kadın milletvekili seçilerek TBMM'ne katılmıştır. Kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanması, sonrasında yapılan seçimler, ilk kadın milletvekillerinin seçimleri ve TBMM'ndeki çalışmaları kamuoyunda büyük yankı yapmıştır. Dönemin gazeteleri yaptıkları haberlerle ilk kadın milletvekilleri ve TBMM'ndeki çalışmalarlarıyla ilgili olarak halkı aydınlatmışlardır.

Anahtar kelimeler: Kadın, Milletvekili, Türkiye, Atatürk TBMM.

The First Women Deputies at the Light of the Knowledges in the Press

Abstract

Atatürk who is realized many reform is tried for the Turkish women's deserve position in the Republic Administration for the Turkish Nation's take one's place on the modern civilization level. The Turkish women who is got a new rights with the Civil Law in 1926, is obtain the rights participate to municipality election in 1930, being chosen the headmen in 1933, is got rights of choosing and being chosen deputy with being accepted law in 5 December 1934 at the leadership of Atatürk. The eighteen women deputy is joined to The Great National Assembly of Turkey with the elections of fifth period when is done in 8 February 1935. The women's won the right of election and being election a deputy, the elections when is done after that, the being election of the first women deputies and their works in the The Great National Assembly of Turkey is done a big reaction in the public opinion. The period's of newspapers are illuminated to public with regards to the first women deputies and their works in the The Great National Assembly of Turkey.

Keywords: Women, Deputy, Turkey, Atatürk, TBMM.

*9-11 Mayıs 2012 tarihleri arasında İzmir'de yapılan Uluslararası Kadın Konferansı'nda bildiri olarak sunulmuştur.

**Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, selman.yasar@ege.edu.tr

Atatürk, gerçekleştirdiği Milli Mücadele sonrasında kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmak için siyasi, sosyal, ekonomik vb. birçok alanda inkılâplar yapmış, yenilikler gerçekleştirmiştir. Türk kadınına büyük değer veren Atatürk, yaşamın her alanında da Türk kadınının hak ettiği yeri elde etmesi için çalışmış, bu yönde düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemelerden biri de kadının siyasi hayatta yer alarak ülke yönetimine katılmasını sağlayan milletvekili seçme ve seçilme hakkının verilmesidir. Bu hakkın verilmesi sonrasında 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimle 18 kadın milletvekili TBMM'ne girmiştir. Bu milletvekilleri ve seçtikleri yerler şunlardır:

Afyonkarahisar	Mebrure Gönenc
Ankara	(Hatı) Satı Çırpanoğlu
Antalya	Türkan Baştuğ (Örs)
Balıkesir	(Ayşe) Sabiha Gökçül (Erbay)
Bursa	(Ayşe) Şekibe İnel
Çankırı	Hatice Özgener (1936 ara seçiminde)
Diyarbakır	(Hafize) Huriye Baha Öniz
Edirne	Fatma (Şakir) Memik
Erzurum	Nakiye Elgün
İstanbul	Fakihe Öymen
İzmir	Benal Nevzat (İştar) Arıman
Kayseri	Ferruh (Ferruha) Güpgüp
Konya	Bahire Bediz Morova (Aydilek)
Malatya	Mihri (İffet) Pektaş
Samsun	(Ayşe) Meliha Ulaş (Ekeman)
Seyhan	Esmâ Nayman
Sivas	(Hatice) Sabiha Görkey
Trabzon	Ayşe Seniha Hızal

5 Aralık 1934 tarihinde kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmesi dönemin gazetelerinde birinci haber olarak yer almıştır. Cumhuriyet gazetesi, "Türk Kadını Haklarının En Büyüğünü Aldı" başlığıyla verdiği haberde, seçim kanunundaki erkek ibaresinin kadın, erkek şeklinde düzeltilmesini bildirmiştir. Gazete ayrıca Türk kadınının 1923 ve 1934'teki durumunu yansıtan bir resim yayınlamıştır. Resimde 1923'te evde oturan kadın, 1934'te TBMM'nde kürsüde konuşma yaparken tasvir edilmiştir. Ayrıca "Türk Kadınlığı Sevinç İçinde" başlıklı diğer bir haberde ise kadınlara seçim hakkı verilmesinin ülkede büyük memnuniyet uyandırdığı ve Ankara'da bir toplantı yapılacağı, ayrıca TBMM'ne birçok yerden telgraf gönderildiği belirtilmiştir. Bir başka haberde ise TBMM'nde bazı milletvekillerinin Türk kadınına asker olma hakkı da verilmesine dair görüşlerine yer verilmiştir (Cumhuriyet, 6 Birincikanun 1934:1,3).

7 Birincikanun 1934 tarihli Cumhuriyet gazetesinde "Türk Kadınının Sevinci" başlıklı haberde kadınlara milletvekili seçilme hakkının verilmesi nedeniyle Ankara'da Halkevi'nde yapılan toplantı hakkında bilgi verilmiştir (Cumhuriyet, 7 Birincikanun 1934:1,6).

Cumhuriyet gazetesinin "Seçim Hazırlığı Arttı" başlığıyla verdiği haberde yeni seçim faaliyetinin başladığı ve seçimlerde aday olabilecek kadınlar arasında Makbule, Afet, Makbule Naci ve Nakiye hanımların bulunduğunu belirtmiştir. Aynı haberin devamında Türk kadınlarına milletvekili seçilme hakkı verilmesi dolayısıyla ülkenin her tarafında bayram yapıldığı, Atatürk'e ve TBMM'ne ülkenin her tarafından telgraflar gönderildiği belirtilmiştir (Cumhuriyet, 9 Birincikanun 1934:1,4).

Aynı gazetenin 10 Birincikanun 1934 tarihli nüshasında "Atatürk'ün Büyük Gönenci" başlıklı haberde Atatürk'ün kendisine gönderilen telgraflara verdiği cevap yer almıştır. Atatürk, bu cevabında şöyle demiştir:

"Erdemli kadınlarımızın sayılab seçimine girmelerinden dolayı ülkenin bütün kurumlarından, yer yer toplantılardan telyazıları aldım. Gösterilen duygulardan gönencim büyüktür. Türk kadınlığının yeni girdiği siyasal alanda da değerli işler başarmasını dilerim" (Cumhuriyet, 10 Birincikanun 1934:1).

Atatürk, Türk kadınlar Birliği'nin kendisine gönderdiği tebrik telgrafına da şöyle cevap vermiştir:

"Latife Bekir Işık

Türk Kadınlar Birliği

Erdemli Türk kadınlığının yeni çalışma yolunda kendine düşen büyük işi güvenle başaracağına kuşku yoktur.

Reisicumhur Atatürk" (Cumhuriyet, 8 Birincikanun 1934:1).

İstanbul'da yapılan kutlamalar Cumhuriyet gazetesinde "Kadınlığın Kutlu Sesi!" başlığıyla verilmiştir. Beyazıt ve Taksim meydanında yapılan mitingde Türk Kadınlar Birliği'nden Saadet Rifat, İffet Halim Oruz ve Nakiye Elgün birer konuşma yapmışlardır. O sırada şehir meclisi üyesi olan Elgün yaptığı konuşmada şunları söylemiştir:

"Kardeşlerim!

İki günden beri gönüllerimizi tutuşturan sevinçlerimizi daha büyüklere bildirmek şerefini sizden almak için buraya çıktım. Ben bu meydanın çok kara günlerini gördüm.

O kara günlerle bugünü karşılaştırarak bizi her tehlikeden kurtardıktan sonra bu hale kadar yükseltenlere nasıl borcumuzu ödeyebiliriz.

Bugün bütün dünyaya karşı Türk evlâdını tertemiz ortaya çıkaran, Türk kadınına bütün haklarını veren Ulu Önderimiz Atatürk'e şükranlarımızı bildirir telgraflar çekeceğim; müsaade verir misiniz?" (Cumhuriyet, 8 Birincikanun 1934:1,6).

İstanbul ve Ankara'nın yanısıra ülkenin bir çok şehrinde de kadınlara milletvekili seçilme hakkının verilmesi törenlerle kutlanmıştır (Cumhuriyet, 8

Birincikanun 1934:1). (Cumhuriyet, 5 İkincikanun 1935:5) (Cumhuriyet, 13 İkincikanun 1935:5) (Cumhuriyet, 17 İkincikanun 1935:6) İzmir'de Urla'dan gelen kadınlar Cumhuriyet Meydanı'nda şenlikler yapmışlar ve Atatürk Anıtı'na çelenk koymuşlardır. Daha sonra Karşıyaka'ya geçen kadınlar Zübeyde Hanım'ın mezarını ziyaret ederek çelenk bırakmışlardır (Cumhuriyet, 22 Birincikanun 1934:1).

Seçim hazırlıkları sürerken gazetelerde muhtemel kadın adaylarla ilgili tahminler yayınlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin tarihli 24 Birincikanun 1934 sayısında bu isimler arasında Aydın'ın Çine kazasından Türkiye'nin ilk kadın muhtarı seçilen Gül Hanım, İzmir'den Benal Nevzad Hanım, Bursa'da okul müdürü Zehra Hanım ile İstanbul'da Nakiye Hanım'ın olduğu haberi verilmiştir (Cumhuriyet, 24 Birincikanun 1934:1,6).

Adaylık sürecinin başlamasıyla Türk kadınları seçimlerde aday olmak için yoğun talep göstermişler (Cumhuriyet, 10 Birincikanun 1934:3), partiye üye olmaya başlamışlardır (Cumhuriyet, 14 Birincikanun 1934:2).

Türk kadınları milletvekilliğinin yanı sıra elde hak elde ettiği diğer alanlarda da yer almaya başlamıştır. Türk kadınlarına ihtiyar heyetleri seçimlerinde oy verme hakkı tanıldıktan sonra Aydın'ın Çine Kazası'na bağlı Karpuzlu nahiyesinin merkezi olan Demircidere köyünde Gül Hanım ilk kadın muhtar olarak seçilmiştir (Cumhuriyet, 15 Teşrinisani 1933:5). Türkiye'de ilk kez Belediye Başkan Yardımcısı Zehra hanım olmuştur. Daha önce Belediye Meclisi'ne Daimi Encümen azası olarak seçilen Zehra hanım Bursa Belediye Başkan yardımcılığına getirilmiştir (Cumhuriyet, 12 Teşrinisani 1934:2). İstanbul şehir meclisine 5 kadın üye seçilmiştir (Cumhuriyet, 27 Teşrinievvel 1934:1,6). Konya belediye meclisi azalığına Nuriye Cemal ve Nazime Kâzım hanımlar seçilmişlerdir (Cumhuriyet, 27 Teşrinievvel 1934:6). Kastamonu Şehir Meclisi'ne ilk kadın üye olarak İnebolu'lu Havva Hanım seçilmiştir (Cumhuriyet, 23 Şubat 1935:2). Gümüşhane Şehir Meclisi'ne Nuriye Okaya (Cumhuriyet, 3 Mart 1935:6), Muğla Şehir Meclisi üyeliğine Makbule ve Fethiye hanımlar (Cumhuriyet, 7 Nisan 1935:5), Aydın Şehir Meclisi üyeliğine Aydın'dan Ayşe Hanım, Bozdoğan'dan Behice Alkan Hanım (Milliyet, 12 Şubat 1935:5), Bolu Şehir Meclisi üyeliğine Münire Reşat Aker, Konya Şehir Meclisi üyeliğine ise Belkis Sami seçilmişlerdir (Son Posta, 23 Şubat 1935:4).

Kadınların siyasi hayatın yanı sıra sosyal hayatta da erkeklerle eşit haklara sahip olması sonucunda kadınlar erkeklerin yaptıkları işleri de yapmaya başlamışlardır. Hatta bu amaçla çalışan Kadınlar Birliği'ne bu konuda erkekler tarafından şikâyetler iletilmiştir. Bu şikâyetlerde kadınların erkeklerin ekmeklerini ellerinden aldıkları ve kadın-erkek eşitliği meselesini bu kadar ileri götürmenin doğru olmadığı dile getirilmiştir (Cumhuriyet, 25 Haziran 1934:2).

Kadınlar Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet idaresinde sadece siyasi haklara kavuşmamışlar, toplumun her alanında erkeklerle beraber görev yapmaya

başlamışlardır. Bu kadınlardan biri de öğretmen Vahide Hanım'dır. Mesleğinin yanında Galatasaray Spor Klübü'nde üyelik yapmış olan Vahide Hanım, İnegöl İdman Yurdu'nda başkanlığa seçilmiştir. Böylece Türkiye'nin spor tarihinde ilk kadın başkanı olmuştur (Cumhuriyet, 30 İkincikanun 1935:6).

Türkiye'nin ilk kadın milletvekillerinden olan Seniha Hızal da birçok okulda öğretmenlik ve müdürlük yapmıştır. Aynı zamanda Türkiye'nin ilk kadın Milli Eğitim Müfettişi olmuştur (Cumhuriyet, 31 İkincikanun 1935:1).

Türk kadınları seçimlere oldukça büyük bir ilgi göstermişlerdir. Gazetelerde de kadınların seçimlere katılımıyla ilgili haberler yayınlanmıştır (Cumhuriyet, 7 Teşrinievvel 1934:3). Bu haberlerin birinde Cumhuriyet gazetesinin 31 Birinci kanun 1934 tarihli sayısında milletvekilliği adaylığı için İzmir kadınlarının diğer illere oranla daha çok adaylık başvurusunda bulunarak rekor kırdıkları belirtilmiştir (Cumhuriyet, 31 Birinci kanun 1934:2).

Seçim süreci başladıktan sonra gazetelerde yeni mecliste yer alacak kadın milletvekillerinin sayısı ile ilgili tahminler de yayınlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 24 ikinci kanun 1935 sayılı nüshasında bu sayının 15-20 dolayında olacağı tahmini yer almıştır (Cumhuriyet, 24 İkinci kanun 1935:3).

Bu sırada, gazetelerde kadın milletvekili adayların belirlenmesinde uygulanacak yöntemlere ilişkin yazılar yayınlanmaya başlamıştır. Buna göre kadın adaylar arasında yüksek öğrenim gören, yabancı dil bilen ve yaşları 40'tan fazla olanların tercih edilecekti. İstanbul'dan müracaat eden kadınların sayısı 50'den fazlaydı ve bunlar arasında doktor, öğretmen olanlarla, Kadınlar Birliği'nden bazı kadınlar ile Bedriye, Nezihe Muhiddin, Feride Rahmi, Safiye, Lâtime Bekir, ve İffet Halim de bulunmaktaydı (Cumhuriyet, 28 İkinci kanun 1935:2).

Ayrıca gazetelerin seçim hazırlığıyla ilgili yazılarında da muhtemel adaylarla ilgili bilgiler verilmekteydi. Cumhuriyet gazetesinin 29 İkinci kanun 1935 tarihli "Seçim Hazırlığı" başlığıyla verdiği haberde İstanbul Kız Lisesi Edebiyat öğretmeni Zaim Hanım'ın da adaylar arasında olduğu bildirilmiştir. Habere göre 20 yıldan beri öğretmen olarak görev yapan Zaim Hanım, birçok konferanslar vermiş ve makaleler yazmıştı (Cumhuriyet, 29 İkinci kanun 1935:2).

Seçim sürecinde Cumhuriyet gazetesinde, kadınların milletvekili olmaları halinde neler yapacaklarına dair yapılan anketler yer almaya başlamıştır. Bu anketlerden 26 İkinci kanun 1935 tarihli nüshada Nakiye Elgün'le milletvekili olursa yapacakları hakkında yapılan bir röportaja yer verilmiştir. "Kadın Saylav Olursa" başlıklı anketin alt başlığında Şehir meclisi üyesi Nakiye Hanımın "kadın saylavın isteyeceği bir şey kalmadı ki. Ne hakkımız varsa verildi!" sözlerine yer verilmiştir. Nakiye hanım sorulan sorulara verdiği yanıtlarda şunları söylemiştir:

"Sizin anketinize ben sayılab olursam şunu yaparım, bunu yaparım şeklinde cevap veremem. Bu şekilde konuşmayı ne kendime, ne de başkasına yaraştırıramam. Ancak denilebilir ki; fırka namzedi olarak sayılab olan bir kadının en evvel ve en sonra yapacağı iş, fırka prensipleri dâhilinde hareket etmektir. Zaten kadınlık namına Meclis'ten istenecek bir şey kalmadı ki! Her istenen ve her hayale gelen ve gelmeyen hak kadınıma verildi. Medeni Kanun'da müsavat, tahsilde müsavat, işte müsavat!. Daha ne istiyorsunuz bilmem ki!. Meclis'te kadınlar için şunu da istemelidir diye bir şey düşünemiyorum ama filân kadın, kocasından şikayetçi imiş, dayak atıyor, dövüyorsa, buna biz ne yapalım? Kanun kendisine hak vermiştir, gitsin, arasın.. Böyle münferid hadiselerle uğraşmak Meclis'in işi değildir. O umumi prensipler üzerinde konuşur."

"Erkek milletvekiliyle, kadın milletvekili, erkek memurla kadın memur arasında fark olup olmadığı sorusuna verdiği cevapta şunları söylemiştir:

"İşte ben de bu tefriki yapmak isteyenlere kızıyorum ya!. Bu şekilde sorulara bile kızıyorum.. Ben böyle bir fark tanımam!. Kadın işleriyle uğraş dediler, uğraştım, erkek mektebine müdürelük et dediler.. Onu da yaptım binaenaleyh vazifeyi benimsemek şartıyla her ikisi arasında bir nebze bile fark yoktur..."

"Peki Meclis'e kadının askerliği hakkında bir teklif gelirse, buna taraftar olur musunuz?" sorusuna verdiği cevapta şöyle demiştir:

"Taraftar olmak ta ne demek.. Elbette!. Türk kadını zaten kendisine asker olma teklifi yapılmadan da, kanunlar kendisine emretmeden de o askerlik yapmıştır.. Atatürk bunu çok iyi bildiği için gerek Ankara'daki ve gerek İstanbul'daki Cumhuriyet abidelerinde ona da yerini vermiştir.."

"Meclis'e bekâr erkeklerden ve -müsavat dolayısıyla- bekâr kadınlardan vergi alınmasına dair bir kanun teklif edilirse buna taraftar olur musunuz?" sorusuna ise şöyle cevap vermiştir:

"Daha geçenlerde bir toplantıda mevzubahis olmuştu.. Kadınlardan da yol vergisi alınsın mı, alınmasın mı? diye.. Bence iş sahibi olan, dışarıda bir vazifesi bulunan kadından, erkeklerden alındığı gibi yol vergisi alınması şarttır. Fakat bir baba düşününüz ki evde dört kızı var, bir de karısı.. Bir de kendisi etti mi altı.. Beşi de müstehlik olan bu kadınlardan yol vergisi istenirse, bu parayı tabii peder verecek.. Böyle bir vaziyette bir adamdan altı misli yol vergisi alınmış olur ki buna ben de hepimiz de razı olmayız.. Tabii böyle istisnaları göz önünde bulundurmak şartıyla verginin kadınlara da teşmilfne taraftar olabiliriz.."

"Hükümet ve fırkamız kadınlara mücadele etmeden her türlü siyasal haklarını vermişken, ayrıca siyasal iddialı bir Kadın Birliği'nin mevcudiyetine taraftar mısınız?" sorusunu da:

"Ben böyle bir teşekkül bilmiyorum. Ve böyle bir teşekkül tanımadım.." şeklinde cevaplamıştır.(Cumhuriyet, 26 İkinci kanun 1935:1,6)

Birçok lisede öğretmenlik, müdürlük yapan, Yeni Türkiye Mektebi sahibi ve müdürü olan ve aynı zamanda Türkiye'nin ilk kadın Milli Eğitim Müfettişi olan

Seniha Nafiz Hızal da Cumhuriyet gazetesinin kadın sayıya olursa başlıklı anketinde sorulan sorulara şu cevapları vermiştir:

"Cumhuriyet hükümetimizin her alanda olduğu gibi siyasal haklarımızı da tanınması yüreğimde engin sevinçler yarattı. On beş, yirmi yıl önce düşümemizde görmediğimiz değerlere erdik. Büyük Önder'in gösterdiği ışıklı yolda yürümek ve yurdun dileğini ülkü yapmak, şimdiye kadar kültür yolunda olduğu gibi, bilgilerimi yurda faydalı gördüğüm şeylerle bezendirmek ve başarmak isterim."

Vazifede kadın-erkek

"Kadın-erkek arasında sayıya olsun, memur olsun dilek ve güç yönünden hiçbir fark görmüyorum; yeter ki yurdlarını ve işlerini sevsinler."

Kadın asker olmalı mı?

"İstiklâl Savaşımız Türk kadınının yurdunu korumak için yaptığı yararlıklarla doludur. Cephaneyi yağmurdan saklamak için çocuğunu açıkta bırakan anneleri hatırlamak kâfi. Bence tehlike karşısında kadın, erkek aynı heyecanı duyar, heyecan kuvvet yaratır, şahlandırır. Sinirlerimize bu kuvvetleri toplamak alışkanlığı verilirse bir dişi aslan kesileceğimize şüphe etmiyorum!"

Bekârlık vergisi meselesi

"Bekâr erkek ve kadınların sayıları korkulacak kadar çok olduğunu sanmıyorum. Bana evlenmemeyi isteyenler, bekâr kalmanın zevklerinden ayrılmadıkları için tek kalıyorlar gibi geliyor...Böyleleri evlenseler de çocuk yapmaktan kaçıyorlar. Anadolu'da evlenmeyen, tek kalan pek azdır. Okulumun çevresinde üç, beş işçi oturuyor. Her birinin beşer, altışar çocuğu var. Bunlar sabahları ellerinde çuval veya sepet apartmanlardan atılan küllerin arasında kömür parçaları araştırmakla vakit geçirirler. Mektebe gitmezler, bakılmazlar. Çamur ve soğuk içinde bazen ekmek, yiyecek bulamayarak aç kalırlar, ölürlere veya yaşarlar."

Bunu bakımsızlığın ve yokluğun içinde bile evlenmekten kaçınmayanlara bir misal olarak söylüyorum. Bekâr kalmalarından korktuklarımız ne kadar ağır vergi de alınsa gene bekâr kalacaklardır."

Kadınlar Birliği için

"Yasada kadın-erkek bir olduğuna, siyasal haklarımız tanındığına göre Kadınlar Birliği namındaki kurumun siyasal işlerde çalışmasına lüzum olmadığı düşüncesindeyim" (Cumhuriyet, 31 İkinci kanun 1935:1,3).

Milletvekili seçimlerinde aday olanların listeleri 4 Şubat 1935 tarihinde ilan edilmiştir. Cumhuriyet gazetesinin 5 şubat tarihli sayısında "Fırka Sayıya Namzedleri Listesi Dün Neşredildi" başlıklı haberde adaylardan 17 tanesinin kadın olduğu bildirilmiştir. Haberde, milletvekili adaylarından bazılarının resmi de yayınlanmış ve bu resimde kadın adaylardan Antalya adayı Türkan Baştuğ, Malatya adayı Mihri Pektaş, Trabzon adayı Seniha Hızal, İzmir adayı Benal Nevzat ve Erzurum milletvekili adayı Nakiye Elgün yer almıştır.

Türkiye'nin ilk kadın Milletvekilleri milletvekili aday listesinde şu şekilde yer almıştır:

- "Afyon sayılav adedi:7
 6-Mebrure Gönenç-kadın-Mersin belediye üyesi
 Ankara sayılav adedi:13
 12-Satı Karamehmed-kadın-Ankara Bitik nahiyesi Kazanköy muhtarı
 Antalya sayılav adedi:7
 4-Türkan Baştuğ-kadın-Feyziâti Lisesi kız kısmı müdürü
 Balıkesir sayılav adedi:12
 9-Sabiha Gökçül-kadın-İzmir Kız Muallim Mektebi Müdürü
 Bursa sayılav adedi:11
 10-Şekibe İnel-kadın-İnegöl İsaviran'da çiftçi
 Diyarbakır sayılav adedi:7
 5-Huriye Baha Öniz-kadın-pedagoji muallimi
 Edirne sayılav adedi:4
 3-Dr.Fatma Şakir-kadın-Gureba Hastanesi iç hastalıkları mütehassısı
 Erzurum sayılav adedi:10
 7-Nakiye Elgün-kadın-İstanbul şehir meclisi üyesi
 İstanbul sayılav adedi:17
 16-Fakihe Öymen-kadın-Bursa Kız Lisesi müdürü
 İzmir sayılav adedi:13
 10-Benal Nevzad-kadın-Cumhuriyet Halk Fırkası vilâyet idare ve Belediye üyesi
 Kayseri sayılav adedi:8
 4-Ferruh Güpgüp-kadın-Kayseri Belediye üyesi
 Konya sayılav adedi:15
 9-Bediz Aydılek-kadın-Bolu belediye üyesi
 Malatya sayılav adedi:9
 6-Mihri Pektaş-kadın-Kolej Türkçe muallimlerinden
 Samsun sayılav adedi:8
 6-Meliha Ulaş-kadın-Samsun Lisesi muallimlerinden
 Seyhan sayılav adedi:8
 7-Esma Nayman-kadın-Adana Belediye üyesi
 Sivas sayılav adedi:10
 8-Sabiha Görkey-kadın-Tokat ortamekteb muallimi
 Trabzon sayılav adedi:9
 7-Seniha Hızal-kadın-Eski Maarif Umum Müfettişi ve Yeni Türkiye Mektebi müdürü (Cumhuriyet, 5 Şubat 1935:1,7,8).

5 Şubat 1935 tarihli Milliyet gazetesinde de "Atatürk'ün Beyannamesi" başlığıyla verilen haberde kadın adayların da yer aldığı milletvekili aday listesi yayınlanmıştır. Ayrıca Ankara milletvekili adayı Satı Çırpan'la ilgili olarak kocasının İstiklâl Harbi'nde omzundan yaralanarak malûl kaldığı, 6 çocuğu ve kocasını kendi çalışmasıyla geçindirdiği belirtilerek övgüye layık bir Türk

kadını olduğu, köyünde bizzat çiftçilik yaptığı, çalışkanlığı, ciddiliği ve zekâsıyla çevresinde saygınlık kazandığı yazılmıştır (Milliyet 5 Şubat 1935:1,5,6).

5 Şubat tarihli Son Posta gazetesi de "Saylav Namzedleri Anlaşıldı" başlığıyla verdiği haberde aralarında kadın milletvekillerinin de bulunduğu aday listesine yer vermiştir. Haberde yeni adaylardan Nakiye Elgün'ün bir resmi de yer almıştır (Son Posta, 5 Şubat 1935:1).

Pek çok alanda başarılı çalışmaları olan Nakiye Hanım, 26 Birinci kanun 1934 tarihinde İstanbul'da yapılan Kubilay'ı anma merasiminde bir konuşma yapmıştı (Cumhuriyet, 27 Birinci kanun 1934:1). İstanbul Tayyare Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer alan Nakiye Hanım, cemiyette birçok önemli çalışmalarda görev almıştı. Yaptığı bu değerli çalışmalardan dolayı Nakiye Hanım'a ödül olarak altın madalya verilmişti. (Cumhuriyet, 22 Teşrinisani 1934:6)

4 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde de "Saylav Namzedleri Tesbit Edildi" başlığıyla verilen haberde milletvekili olması tahmin edilen kadın adaylar yayınlanmıştır. Bu adaylar arasında İstanbul Şehir Meclisi'nden Nakiye Elgün, Feyziati Lisesi İkinci Müdürü Türkan Baştuğ, Adana Şehir Meclisi'nden Esmâ Nayman, Fatma Şakir, Ankara köy muhtarlarından Satı Çırpanoğlu, Robert Kolej Türkçe kısmı şefi Hüseyin Pektaş'ın eşi Mihri Pektaş yer almıştır (Kurun, 4 Şubat 1935:1).

Milletvekili aday listesi, 5 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde "C.H.Fırkası Saylav Namzed Listesi" başlığıyla verilmiştir. Haberde Türkan Baştuğ, Nakiye Elgün ve Seniha Hızal'ın resimlerine de yer verilmiştir. Ayrıca "Saylav Namzedlerinin Yenileri-Kadınlar" başlığı altında kadın milletvekillerinin listesi yayınlanmıştır (Kurun, 5 Şubat 1935:1,6,7).

Seçimlerde, Cumhuriyet Halk Fırkası'nın aday gösterdiği kadınların yanı sıra bağımsız olarak adaylıklarını koyan kadınlar da bulunmaktaydı. Cumhuriyet gazetesinin 6 Şubat 1935 tarihli sayısında "Müstakil ve Kadın Namzedler" başlığıyla verdiği haberde Nezihe Muhittin adlı bir bayanın da adaylığını koyduğu belirtilerek "ilk defa saylav olacak kadınlarımız kimlerdir?" sorusunu sormuştur. Kadın adaylardan Doktor Fatma Şakir ile Nezihe Muhittin'in de resimlerinin yer aldığı haberde yeni milletvekili adaylarının belirlenmesinden sonra halkın büyük bir heyecanla Cuma günü yapılacak seçimi beklediği bildirilmiş ve 16 tane bağımsız aday seçilmesinin de bu ilgiyi daha da arttırdığı belirtilmiştir. Bu bağımsız adaylıklar için başvuranlar arasında eski Kadın Birliği Başkanı, gazeteci ve öğretmen Nezihe Muhittin'in de adaylığını koyduğu belirtilen yazıda Nezihe Hanım'ın adaylığıyla ilgili görüşlerine yer verilmiştir (Cumhuriyet, 6 Şubat 1935:1). Ayrıca İstanbul'dan bağımsız milletvekili adaylığını koyanlar arasında Şaziye Berrin adlı bir bayan da yer almıştır. Şaziye Berrin, Almanya ve Fransa'da eğitimi gördükten sonra

memlekete dönmüş, burada da üniversiteye girmiş ve okulu birincilikle bitirmişti. (Cumhuriyet, 8 Şubat 1935:6)

Haberin devamında ilk kadın milletvekillerinin özgeçmişleri de şu şekilde yer almıştır:

"NAKİYE: Nakiye (İstanbul Daimi Encümen azası) memleketin en eski maarifçilerindendir. Son vazifesi İstanbul Kız Lisesi müdürlüğü idi. Bundan sonra vazifesinden istifa eden Nakiye 930 senesinde İstanbul Şehir Meclisi'ne ilk kadın aza olarak seçilmiştir. Aynı zamanda o zamandan beri Daimi Encümen'de azadır. Nakiye, yılmaz çalışmasıyla kadının hayatta muvaffak olacağına en büyük delil teşkil etmiş ilk kadınlarımızdandır.

DOKTOR FATMA ŞAKİR: Fırka tarafından Edirne'den sayılabilecek namzedi gösterilen doktor Fatma Şakir, ekmekçi ve un taciri Şakir'in kızıdır. 1319 senesinde Safranbolu'nun Akveren köyünde doğmuş, iptidai tahsilini kısmen orada yapmış, sekiz yaşında İstanbul'a gelmiştir. Burada Beyazıt İnas Numune Mektebi'nde, Bezmiâlem Valide Sultan Mektebi'nde okumuş ve Tıbbiye'ye girmiştir. Tıbbiye'den 1929'da birincilikle diploma almıştır. O vakitten beri Gureba Hastanesi'nde çalışmaktadır. Bundan birbuçuk sene evvel de dahili hastalıklar ihtisas diploması almıştır. İki aydan beri de Gureba Hastanesi Dahili Poliklinik Şefi olarak çalışmakta idi.

Fatma Şakir, bu kısa müddet zarfında mesleğinde büyük terakki eserleri göstermiş, bilhassa ihtisası bulunan dahili hastalıklarda büyük bir şöhret kazanmıştır. Hastalarına karşı gösterdiği şefkat ve insani mesleğine karşı olan derin merbutiyeti ve ahlâken çok mümtaz bir mevkie de bulunması kendisini herkese sevdirmiş ve hürmet ettirmiştir.

Fatma Şakir, gazete muhabirinin yeni atılacağı siyasi hayat hakkındaki düşünceleriyle ilgili sorusuna şöyle cevap vermiştir:

"Cumhuriyetin verimli kaynağının nurlu ışığını saçan Atatürk'ün, Türk kadınlığı arasından beni seçip ulusal bir vazifeye davet edeceğini mesleki didişmelerim arasında aklıma getirmedim. Yurdun her mesleki branşında yüz ağırtarak çalışan kadınlık camiasının bu uğurda da yapabileceği bir çok işleri olduğunu Ulu Önder, uzağı gören kıymetli bakışlarıyla dünyaya tanıttı. Mesleki yolumda sarsılmaz bir aşkla çalışan ben, ulu Atatürk'ün göstermiş olduğu bu yüksek seçimin büyüklüğü karşısında saygılarımla eğilir, memleketin gözbebeği olan C.H.Fırkası'nın bir namzedi olarak ulu Atatürk'ün ve kıymetli fırkamızın çizdiği yolda yürüyeceğimi söylemeyi bir vazife olarak tanırım."

SENİHA NAFİZ HIZAL: 1898'de Adapazarı'nda doğmuştur. İlk tahsilini İstanbul Fatih Rüştüyesi'nde, orta tahsilini Kız Sanat Mektebinde, yüksek tahsilini de 1918'de Darülfünun Fen Fakültesi'nde yapmıştır.

Darülfünun'un ilk kadın mezunlarından. Darülmuallimat müdürlüğünde, Erenköy Kız Lisesi müdürlüğünde bulunduktan sonra Maarif Umum Müfettişliği'ne tayin edilmiştir. Kendisi Türkiye'de ilk defa olarak kadın müfettiş olmuştur.

Bundan sonra İstanbul Kız Muallim Mektebi müdür muavinliği'nde, Bursa Kız Muallim Mektebi müdürlüğünde, Feyziye lisesi müdürlüğünde, Selçuk ve Kız Sanat Mektebi müdürlüğünde bulunmuştur. Dört seneden beri de Şişli'de kendi açtığı ilk ve orta tahsilli (Yeni Türkiye) hususi mektebinde müdürlük ve muallimlik yapmaktadır.

Seniha Hızal milletvekili adaylığıyla ilgili olarak gazetenin muhabirine şunları söylemiştir:

"Fırkamın ilk kadın sayılabilecekleri arasında beni de bulundurmasından çok memnunum. Başlıca gayem her ne şekilde olursa olsun memleketime hizmettir. Ulus benden ne isterse onun vücuda gelmesine çalışacağım. Maarif hayatından ayrıldığıma şüphesiz müteessirim. Fakat büsbütün de alâkamı kesecek değilim."

HURİYE BAHA İZ: Tahsilini Londra Üniversitesi kadın kısmında Betfort Kolej'de pedagoji üzerine tamamlamıştır. İstanbul Kız Muallim Mektebi'yle eski İnas İdadisi'nde pedagoji ve tatbikatı dersine ve ev idaresi derslerini okutmuştur. Balkan Harbi'nden sonra muhacirlere açılan kurslarda ders vermiş, türlü hayır işlerinde çalışmış, Hilâliahmer'in açtığı kursa giderek gönüllü hastabakıcı olmuştur. Yedi senedir Türkçe hocalığı etmektedir.

ŞEKİBE ŞEKİB: Bursa'nın İnegöl kazasının İsaveren köyünde çiftçiliğinde çalışan ve yabancı diller bilen bir bayandır.

SATI KADIN: Ankara'nın Bitik nahiyesinin Kazan köyündendir. Milli Savaş'ta malûl olmuş bir askerın karısıdır. 5 çocuğu vardır. Çiftçidir. Kendisi tarlasında çalışarak ailesini besler, aynı zamanda bulunduğu köyün muhtarındır.

FERRUH: 1891'de Kayseri'de doğmuştur. Kayseri'nin mahalli işlerinde yetişmiş Fırka ve Belediye azasıdır.

ESMA ZİHNİ NAYMAN: 1900'de doğmuştur. Bezmiâlem Kız Lisesi'nin son sınıflarında yedi sene Fransızca muallimliği etmiştir. Fransızca ve İngilizceyi söyler, yazar, okur. 8 yıldır Adana'dadır ve geçen devreden beri Adana'da Belediye azasıdır.

BENAL NEVZAD: İzmirli'dir. İlk ve orta tahsillerini İzmir'de yapmıştır. 921'de Paris Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi'nde okumuştur. Döndükten sonra Hilâliahmer'de, Himayeiefal'de, yazı ve sözle sosyal işlerde çalışmış, Cumhuriyet Halk Fırkası Vilâyet İdare Heyeti azalığında bulunmuştur. 930'dan beri İzmir'de Belediye azasıdır.

MEBRURE GÖNENÇ: Tahsilini 1919'da Arnavudköy Koleji'nde tamamlamıştır. Bir zaman Çamlıca Kız Lisesi ve Üsküdar Amerikan Koleji dil hocalığı etmiştir. Adana Belediyesi'nce seçilen ilk kadın meclis azasıdır. Şimdi Mersin Belediye azasıdır.

MİHRİ HÜSEYİN PEKTAŞ: 1898'de doğmuştur. Kız Koleji'nden mezundur. 10 yıldan beri Türk mekteplerinde ve kolejde hocalık etmektedir. Fransızca ve İngilizce okur, yazar. Kadıköy Fıkaraperver Cemiyeti'nde, Hilâliahmer'de ve

Himayietfal'de çalışmıştır. Wilyam Ramzey'in (Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası) eserini dilimize çevirmiş, türlü yazılar yazmıştır.

SABİHA: 29 yıldan beri muallimdir. 319'da Üsküdar Kız Sanayi Mektebi'nde ilk tahsilini yapmıştır. 322'de Darülmualimat'ı, 333'te Darülfünun riyaziye şubesini pek iyi olarak bitirmiştir. Nakış, riyaziye hocalıklarında, Kız Muallim Mektebinin müdür ve muallimliklerinde bulunmuştur. Bugün Tokat'da Ortamekteb'in riyaziye hocasıdır.

SABİHA GÖKÇÜL: 1900'de Bergama'da doğmuştur. İstanbul Kız Muallim Mektebi'nde ve Yüksek Muallim'in ihzari kısmında okumuştur. 12 yıldır İzmir Kız Muallim Mektebi'nde edebiyat hocası ve 5 yıldır mektebin müdürüdür. Memleketin birçok hayır işlerinde çalışmıştır.

TÜRKAN BAŞBUĞ: İstanbul Darülfünunu felsefe şubesinden mezundur. Muallimlik etmiştir. Şimdiki halde Fayziâti Lisesi kız kısmı müdürüdür.

BEDİZ AYDİLEK: Bolu Ortamektebi'nden mezundur. Bolu Kız Sanat Mektebi'nde resim hocalığı yapmıştır. Şimdi Bolu Belediye Meclisi üyesidir.

FAKİHE ÖYMEN: İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Tarih, Coğrafya şubesinden mezundur. 12 yıldır Bursa'da hocadır. Bursa Kız Lisesi'nin müdürüdür ve Tarih, Coğrafya hocasıdır" (Cumhuriyet, 6 Şubat 1935:5).

6 Şubat 1935 tarihli Milliyet gazetesinde ise "Yeni Sayımlar Cuma Günü Memleketin Her Tarafında Seçilmiş Olacaklar" başlığıyla verilen haberde kadın milletvekili adayların özgeçmişleri yayınlanmıştır. Ayrıca habere bu adaylardan Benal Nevzat, Seniha Hızal, Türkan Baştuğ, Fatma Şakir ve Mihri Pektaş'ın resimleri eklenmiştir (Milliyet, 6 Şubat 1935:1,6). Son Posta gazetesinin 6 şubat tarihli sayısında da "Sayımlar Seçimine Doğru" başlığıyla verilen haberde kadın milletvekillerinin özgeçmişleri yayınlanmıştır (Son Posta, 6 Şubat 1935:1,11). 6 şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde de "C.H.Fırkasınca Gösterilen Kadın Sayımlar Namzetlerinin Hal Tercümelere" başlığı altında kadın milletvekillerinin özgeçmişleri verilmiştir. Habere Benal Nevzat, Mihri Pektaş ve Seniha Hızal'ın resimleri eklenmiştir (Kurun, 6 Şubat 1935:1,9).

Seçimler 8 Şubat 1935 tarihinde yapılmıştır. Cumhuriyet gazetesi "Türk Ulusu Bugün Reyini Veriyor" başlığıyla verdiği habere kadın ve erkeğin beraber oy kullandığı bir resim ile aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu İstanbul milletvekili adaylarını gösteren resimleri eklemiştir. Haberde kadınlara verilen seçim hakkının önemiyle ilgili yazılar yer almıştır (Cumhuriyet, 8 Şubat 1935:1). Son Posta gazetesinin 8 Şubat 1935 tarihli sayısında seçim, "Sayımlar Seçimi Bu Sabah Başladı" başlığıyla verilmiştir. Habere Benal Nevzat Arıman'ın bir fotoğrafı da eklenmiştir. "İzmir Sayımlar Namzetleri" alt başlığıyla devam eden haberde Benal Nevzat ile İzmir Kız Lisesi Müdürü Sabiha Gökçül'e ait şu bilgilere yer verilmiştir:

"Bayan Benal Nevzat: İzmir'li. Bundan 35 yıl evvel Türklük cereyanlarını uyandırmaya çalışan gazeteci ve edip merhum Nevzat Bey'in kızıdır. Yüksek tahsil görmüştür. İyi Fransızca görüştür.

Sabiha Gökçül: Balıkesir saylav namzedidir. Kız Muallim Mektebi Müdürü. Yüksek tahsil görmüş, iyi Fransızca bilir. Kültürlü, milliyetçi bir muallimdir. Uzun zamandan beri mektep müdürlüklerinde bulunmaktadır (Son Posta, 8 Şubat 1935:1,11).

9 Şubat tarihli gazetelerde milletvekili seçimlerinin tamamlanması ve sonuçlarıyla ilgili haberler yer almıştır. Cumhuriyet gazetesinin 9 Şubat tarihli sayısında "Saylav Seçimi Dün Bitti" başlığıyla verdiği haberde seçimlerin sonuçlarıyla ilgili bilgiler vermiştir. Seçimlerde özellikle Türk kadının ilk kez seçimlere katılmasının önemiyle ilgili yazılar yer almıştır. Seçim sonuçları da gazetede şu şekilde yer almıştır:

"Ankara'dan:

Satı Karamehmed-kadın-Ankara Bitik nahiyesi Kazanköy muhtarı

Afyon'dan:

Mebrure Gönenç-kadın-Mersin Belediye üyesi

Antalya'dan:

Türkan Başbuğ-kadın-Feyziati Lisesi kız kısmı müdürü

Balıkesir'den:

Sabiha Gökçül-kadın-İzmir Kız Muallim Mektebi Müdürü

Bursa'dan:

Şekibe İnel-kadın-İnegöl İsaviran'da çiftçi

Diyarbakır'dan:

Huriye Baha İz-kadın-pedagoji muallimi

Edirne'den:

Dr.Fatma Şakir-kadın-Gureba Hastanesi iç hastalıklar mütehassısı

Erzurum'dan:

Nakiye Elgün-kadın-İstanbul Şehir Meclisi üyesi

İstanbul'dan:

Fakihe Öymen-kadın-Bursa Kız Lisesi Müdürü

İzmir'den:

Benal Nevzat-kadın-C.H.F. vilâyet idare ve Belediye üyesi

Kayseri'den:

Ferruh Güpgüp-kadın-Kayseri Belediye üyesi

Konya'dan:

Bediz Aydılek-kadın-Bolu Belediye üyesi

Malatya'dan:

Mihri Pektaş-kadın-Kolej Türkçe muallimlerinden

Samsun'dan:

Meliha Ulaş-kadın-Samsun Lisesi muallimlerinden

Seyhan'dan:

Esma Nayman-kadın-Adana Belediye üyesi
Sivas'tan:
Sabiha Görkey-kadın-Tokat Ortamektep muallimi
Trabzon'dan:
Seniha Hızal-kadın-eski maarif umum müfettişi ve Yeni Türkiye mektebi
Müdürü" (Cumhuriyet, 9 Şubat 1935:1,5).

Gazete ayrıca seçimlerin İstanbul'da nasıl gerçekleştiğiyle ilgili bilgiler de vermiştir. Buna göre, Taksim'de seçim sandığı Taksim meydanına getirildikten sonra yeni milletvekili adaylarından Nakiye Elgün kürsüye çıkararak meydana toplanan halka şu konuşmayı yapmıştır:

"Sayın yurddaşlarım!

Bugün, seçim günü, milli hâkimiyetin hız aldığı gündür. Kendi varlığını inkâr eden bir rejimi yıkıp ta yüce varlığa kavuşan Türk Milleti, büyük bir sevinç ve heyecan içinde ulusal yükümlünü yapıyor.

Yüce milletim!

Gül, eğlen, sevin; her şey senin, her hak senin. Sen, Türk için gereken verimli işleri kendi düşünce ve kestiriminden başka bir ölçüye vurmayan, bütün ulus işlerinde kayıdsız, şartsız, her salâhiyeti kendinde toplayan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen yüce bir varlıksın.

Sevgili yurddaşlarım,

Bugün, her kalbde yaşayan aynı ülkü ile hepimiz büyük inkılâbların heyecanı içinde bu ulusal varlığı da kıvanç ve sevinçle kutluluyoruz. Ne yapsak yerinde, ne yapsak azdır.

Türk varlığı eşi görülmeyen bir diriliş, göz kamaştırıcı bir ileri gidiş abidesidir.

Yüzlerce yıl acun ülkelerine kanad açan, yeryüzü uluslarına önderlik yapan büyük soyumun altın tarihi Samsun'da doğan ve bütün Türkelî'ne ışığını salan bir güneşin altında yeniden parlamış genç, dipdiri bir Türk Devleti olarak canlanmış ve yeniden hızlanmış.

Bu hız acuna yalnız bir ilerleme savaşçısı değil, doğuda ve batıda bir yarış kurucu ve koruyucusu kazandırmıştır.

O günden beri kolu gibi kafasının da kuvvetli olduğunu bütün acuna gösteren Türk; erkeği kadar kadınının da değerli olduğunu ispat ediyor. Her Türk'ün nabzında çarpan asil kan, tek bir nabızda gibi vuruyor. 18 milyon birlikte çalışıyor, birlikte başarıyor."

Bu konuşmadan sonra yapılan tören sonrası seçime geçilmiştir. Yapılan seçim sonucunda o bölgeden seçime katılanlar arasında bulunan Fakihe Öymen de diğer adaylarla beraber 1625 oyla yani oybirliğiyle seçilmiştir. (Cumhuriyet, 9 Şubat 1935:1,6)

Aynı haber Milliyet gazetesinin 9 Şubat 1935 tarihli sayısında "İstanbul, Dün Yeni Sayımlarını Seçti" başlığıyla verilmiştir. Ayrıca habere Nakiye Hanım'ın konuşma yaparken çekilen bir resmi eklenmiştir. "Sayımlar Seçimi Neticeleri" Başlıklı haberde de kadın milletvekillerinin diğer milletvekilleriyle

beraber seçildikleri yerler yazılmıştır. Satı Çırpan'la ilgili olarak "Satı Mehmet Ankara'da" alt başlığıyla şu bilgilere yer verilmiştir:

"Ankara'dan namzed gösterilen Bayan Satı Mehmed evvelki gün köyünden buraya gelmiştir. Bayan Satı bundan bir iki sene evvel Bitik nahiyesinin Kazan köyünde ilk defa muhtar olmuş bir kadındır. Şimdiye kadar köy işlerinde büyük hizmetleri görülmüştür. Köy kanununun tatbiki için çok çalışmış yaptığı işlerden biri de, köy evlerini beyaz kireçle sıvatmak olmuştur. Bunu gören diğer köyler de, evlerini beyaz kireçle sıvamışlardır.

Kazan köyü, Anadolu köyleri arasında beyaz evleriyle, mamur küçük bir köy haline gelmiştir, Satı kadın küçük bir tarla sahibi bir müstahsildir. Milli Kurtuluş Savaşı'nda malûl olmuş Mehmed ismindeki kocasıyla birlikte bu tarlada çalışmaktadır. Satı kadın okuyup yazma öğrenmek için bir hoca tutmuştur" (Milliyet, 9 Şubat 1935:1,6).

Kurun gazetesi de seçimi 9 şubat tarihli sayısında "Dün Yeni Saylavlarımızı Seçtik" başlığıyla duyurmuştur. Haberde Nakiye Elgün'ün seçim töreni sırasında Taksim Anıtı önünde konuşma yaparken bir fotoğrafı ile İstanbul milletvekili Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı da yer almıştır (Kurun, 9 Şubat 1935:1,9).

16 Şubat 1935 tarihli Ulus gazetesinde "Bolu'da Seçim Çok Hareketli Geçti" başlığıyla verilen haberde ilk oyu Konya milletvekili adayı Bediz Aydilek'in kullandığı seçimin sonunda Atatürk'ün aday gösterdiği kişilerin tamamının seçimi kazandığı bildirilmiştir. Bediz Aydilek'in bir fotoğrafının da yer aldığı haber, Aydilek'in Bolulu olduğu ve kendisiyle tüm Boluluların övündüğü belirtilmiştir (Ulus, 16 Şubat 1935:5).

Ulus gazetesinin 17 Şubat 1935 tarihli nüshasında da "Kadın Saylavlarımız" başlığı altında Afyonkarahisar milletvekili Mebrure Gönenc'in bir fotoğrafı yayınlanmıştır (Ulus, 16 Şubat 1935:3).

Seçim sonrasında yeni oluşan TBMM'nin açılışıyla ilgili hazırlıklar gazetelerde yer almaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 10 Şubat 1935 tarihli sayısında "Beşinci Kurultay'a Hazırlık" başlığıyla verilen haberde yeni milletvekillerinin mazbatalarının yapıldığı haberi veriliyordu. Ayrıca İstanbul'un kadın milletvekili Fakihe Öymen'in Bursa Kız Lisesi müdürlüğünden istifa ettiği ve şehre gelmesinin beklendiği belirtiliyordu (Cumhuriyet, 10 Şubat 1935:1,4).

Seçimden sonra kadın milletvekilleriyle ilgili haberler gazetelerde sık sık yer almaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 12 Şubat tarihli sayısında "Saylav Nakiye'ye Altın Madalya" başlığıyla verilen haberde İstanbul Tayyare Cemiyeti'nde yapılan törenden bahsedilmiştir. Bu törende Tayyare Cemiyeti'nin ilk kuruluşundan beri İstanbul şubesinde çalışan ve Erzurum milletvekilliğine seçilen Nakiye Elgün'ün hizmetleri kutlanmış ve veda merasimi yapılmıştır.

Nakiye Hanım yaptığı çalışmalarına karşılık olarak Tayyare Cemiyeti Genel Merkezi tarafından altın madalya ile ödüllendirilmiştir. Nakiye Elgün ile Cemiyet çalışanlarının törendeki resimlerinin de yer aldığı haberde Nakiye Hanım'ın Ankara'da bulunduğu süre içinde de cemiyetin faaliyetlerine katılacağı bildirilmiştir. (Cumhuriyet, 12 Şubat 1935:2) Aynı haber Milliyet gazetesinin 12 Şubat tarihli sayısında da verilmiş ve çayda çekilen fotoğrafın altında Nakiye Hanım'ın 10 seneden beri cemiyetin İstanbul şubesi başkanlığını yürüttüğü belirtilmiştir (Milliyet, 12 Şubat 1935:3).

Ulus gazetesinin 24 Şubat 1935 tarihli sayısında "Bayan Nakiye Şerefine Halkevi Bir Ziyafet Verdi" başlığıyla bir haber yer almıştır (Ulus, 16 Şubat 1935:3).

Nakiye Hanım burada yaptığı konuşmada şunları söylemiştir:

"Ben bu yurda elimden geldiği kadar kendimi verdim. Fakat bu vatan bana benim payemden çok büyük şeyler verdi. Çalışmak için her gün yeni fırsatlar verdi...Bugün de Millet Meclisi'nde daha geniş bir çalışma yeri bulduğuma kaniim" (Milliyet, 24 Şubat 1935:3).

24 Şubat 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde de Nakiye Elgün'le ilgili olarak Nakiye Elgün şerefine ziyafet başlığıyla bir haber yayınlanmıştır. Nakiye Hanım'ın yemekte konuşma yaptığı bir fotoğrafın da yer aldığı haberde Erzurum milletvekilliğine seçilen Nakiye Hanım'ın İstanbul'dan ayrılışı nedeniyle verilen çay ziyafetiyle ilgili bilgi verilmiştir. (Cumhuriyet, 24 Şubat 1935:2)

25 Mart 1935 tarihli Ulus gazetesinde de Nakiye Elgün'le ilgili olarak "Kadın Esirgime Kurumu Dün Yıllık Toplantısını Yaptı" başlığıyla bir haber yayınlanmıştır. Haberde Himayei Etfal Kadın Yardım Cemiyeti'nin dördüncü kongresinin yapıldığı ve Cemiyetin başkanlığına Nakiye Elgün'ün seçildiği bildirilmiştir. Haberde Nakiye Elgün'ün toplantı sırasındaki bir resmine de yer verilmiştir (Ulus, 25 Mart 1935:3).

25 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinin "Samsun Kadın Saylavı İçin Verilen Ziyafet" başlığıyla yayınladığı haberde, Meliha Ulaş için öğretmen arkadaşları ve Kadınlar Esirgeme Kurumu tarafından birer çay düzenlendiği bildirilmiştir (Kurun, 25 Şubat 1935:6).

Kurun gazetesinde de kadın adaylarla yapılan röportajlara yer verilmiştir. Bu röportajlarda kadın adaylar, milletvekillikleri ve yapacakları çalışmalarla ilgili sorulara cevap vermişlerdir. Kurun gazetesinin 8 Şubat 1935 tarihli sayısında "Saylav Namzetleriyle Konuşuyoruz" başlığıyla verilen haberde Türkan Baştuğ kendisine sorulan sorulara şöyle cevap vermiştir:

"Saylavlık namzetliğiniz dolayısıyla ne duyuyorsunuz?"

En şerefli işlerden biri sayarım. Bu bir itimad ifade eder. Çok mütehasşısım. Memleketime faydalı olmaya, bu itimada lâayk olmaya çalışacağım.

Saylavlığınız tahakkuk ettiği takdirde hangi sahalarda çalışmayı tercih edeceksiniz?"

Daha ziyade maarifte çalışacağım. 28,29 seneden beri, yani 5,6 yaşından itibaren talebe ve hoca olarak sürekli surette maarif hayatında yaşıyorum. Gördüğüm şeyler ve edindiğim tecrübelerim var. Bunlarla uğraşacağım. Bu noktalar üzerinde çalışmayı arzu ederim.

Üniversitede hangi ihtisas koluna girmiştiniz?

Felsefeye.. Bezmiâlem'den çıktıktan sonra, beni çok alâkadar eden bu şubeye girmeye karar vermiştim..

Yabancı dillerden hangisini tercih ettiniz?

Lisede Fransızca okuyordum. Yüksek tahsilim esnasında, tetkik yollu daha çok kitap okumak çok lâzım geliyordu. Hususi derslerle bu dili ilerlettim.

Tahsiliniz hiç arsız mı devam etti, hiçbir engele rastlamadınız mı?..

Liseden çıkınca ailemle çok mücadele ettim. Yüksek tahsil yapmamı ve hayata atılmamı istemiyorlardı. Onları kırmadan bu müsaadeyi alabilmek için çok sıkıntı çektim, diyebilirim. Yüksek tahsilim bittikten sonra (eski Feyziati) ve şimdiki Boğaziçi Lisesi'nde idare ve tedris işlerinde çalışmaya başladım.

Şimdiye kadar yetiştirdiğiniz, hayata çıkardığınız talebenin sayısını kestirebilir misiniz?

Üçyüz kadar erkek ve kız talebem var. Kızlar ve erkekler arasında bu yıl hayata çıkanlar, hukuk tahsilini bitirip çalışmaya başlayanlar oldu.

Talebenizin çoğu kız mıdır?

Hayır, erkek.. İkiyüzelli kadarı erkektir diyebilirim. Fakat hepsinin ahlâkından, terbiyesinden çok memnunum.. Memleketimiz için çok faydalı insanlar olacaklarını gösterdiler.

Kadın ve erkek meseleleri üzerinde ne düşünüyorsunuz?

Bence bir fark yoktur. Ancak zekâ farkı olabilir. Kadınlar içinde çok zeki talebelerim vardı. Meselâ geçen yıl mezunlarımız arasında birinci derecede bulunan bir kadındı.. Mektep hayatında erkeklerin daha cesaretli konuştuklarını gördüm.. Fakat ben kız talebelerime de bu fırsatı vermeye çalıştım..

Arta kalan vakitlerinizi nasıl geçiriyorsunuz?

Derslerimi hazırlamak için okumakla..

Saylavlığınız tahakkuk ettiği takdirde tabii mektepten ayrılacaksınız?

Evet. Mektepte fiilen vazife görmeyeceğim. Fakat hissene oraya daima bağlı kalacağım.

Büyük Kurultay Başkanı General Kâzım Özalp'ın kadın saylavlarımızın da Meclis'te şapka çıkarmaları üzerine beyanatını görmüşsünüzdür?

Şüphesiz.. Erkeklerle aramızda müsavat olmasını temenni ederken bir hususiyet istemeyiz. Kurultay bizim için de mukaddes bir yerdir. Bu sebepten, orada saygı ifade eden ne kadar hareket varsa yapmak isteriz. Ve memleketi temsil ettiğimiz için kıyafet itibariyle en uygun olan şekli seçeceğiz" (Kurun, 8 Şubat 1935:1,9).

Erzurum milletvekili adayı Nakiye Elgün 10 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde yayınlanan röportajda sorulara şöyle cevap vermiştir:

"Hayatınızı anlatır mısınız?"

İstanbul'da doğdum. Dört buçuk yaşında mektebe girdim. Rehberi Marifet adındaki hususî bir mektebe...Sonra Muallim mektebine girdim. 315'de burayı bitirdikten sonra

aynı mektepte muallim muavini, biraz sonra da müdür muavini olarak çalıştım. Hayatımı iki kısma ayırabilirim. Birincisi mektepçilik bakımından, diğeri de mektep haricindeki çalışmalarımıdır.

Mektepçilik bakımından hayatım:

Meşrutiyet inkılâbı, o vakte kadar yalnız rüştiyelerden ibaret bulunan kız tahsilini biraz daha yükseltmek maksadını güdüyordu. İstanbul'da bir İnas İdadisi açıldı ve buraya da muavin olarak ben tayin edildim.

Tamamen yeni bir binada bu mektep açıldıktan sonra mektebi leylîye çevirmek daha muvafık olacağı kanaatiyle yapılan değişikliklerde vazifem ders nâzırlığına çevirildi. Müdürlüğe de yerli bir Musevi Madam getirilmişti. Usulü tedris ve terbiye kanaatlerimden fedakârlık isteyen bu mevkiden istifa ederek ayrıldım. O zaman Evkaf Nazırı olan Hayri merhumun Evkafa ait mahalle mekteplerinde yenilik yapmak arzusunu emellerime muvafık bularak teklif edilen vazifeyi kabul ettim. Tam serbesti ile ve gece gündüz, çalışarak Boğazın Anadolu ve Rumeli sahili de dahil olmak üzere İstanbul'da ve Beyoğlu'nda merkezi binalar tedarik, ihzar ve muallim kadrolarını tamamlayarak civarında ne kadar mahalle mektebi varsa kapattırdım ve çocukları buralara toplayıp sınıflar tanzim ettirdim. Üç sınıflı ilk mektep halinde tesis edilen bu mekteplere her sene bir sınıf ilâvesiyle tam devreli bir ilk mektep haline getirdim. Bu mekteplerde sınıfların 5-10 ve belki daha fazla şubesi olmuştu. Bu şekilde onbeş mektep imal edilerek idaresi de bana verilmişti. Bu mekteplerin hepsinde aynı program tatbik edilirdi. Yani Cumartesi günü birinci saat okunan ders diğer ondört mektepte de birinci saatte okutulurdu. Mekteplerin hepsi Pazartesi, Perşembe günleri öğleden sonra tatil edilir, talebe dinlendirilirdi. Mekteplerimizin hepsinde her ders aynı ölçü ve şekilde verildiği gibi bu mekteplerin binlere varan talebesi aynı şekilde öğretilen bütün şarkıları birden söyleyebilirdi. Vaziyet böyle iken o zamanın Maarif Nezareti vakıf mekteplerini Maarife devrettirmişti, üç senede birçok zahmetlerle temin edebildiğim hakiki vahdet bu suretle kaybolup gitmişti. Bu vaziyet karşısında gene istifa ettim. Resmi mektep hayatında benim için vazife kalmamıştı. Pek sevdiğim çocuk hayatından ayrı kalmak elemi ni hafifletecek bir iş düşünürken kaderim beni gene çocuklara yaklaştırdı.

Yeni Mektep namı altında çalışan bir hususi mektebin müdürü işinden ayrılmış ve mektep dağılmak tehlikesine maruz kalmıştı. Mektebin müessilerinin müracaatı üzerine bu müesseseyi Feyziye namı altında ilk olarak yeniden tesis ettim. Ve her sene bir sınıf ilâve ederek orta ve nihayet lise haline getirdim. Zaten muhtelit olan ilk kısma ilâve ettiğim her sınıflı gene muhtelit olarak açtım ve ilk defa muhtelit bir orta tahsil idare ettim.

Bugüne göre hepsi pek basit ve tabii olan bu işleri o zaman pek çok hizmet sarfiyle başarabilmek beni çok yormuştu. Dinlenmek ve taze bir kuvvetle Cumhuriyet çocuklarına hizmet etmek için mektepten çekildim ve bir sene istirahatatten sonra İstanbul Kız Lisesi Müdürü oldum.

Bu şerefli işten 1930 Belediye Kanunu'yla yapılan seçimde ayrılarak Şehir Meclisi'ne aza seçildim.

Mektep haricindeki çalışmalarımın gelince:

Tahsilimi bitirip hayata atıldıktan sonra yurduma ve yurttaşlarıma faydalı olmak için çırpınan ruhumu teskin için Türk Ocağı'na intisab ettim. Yurdun sahibi olan

Türk'ün hakkını müdafaa için arkadaşlarımla çalıştım. Bu meyanda ilk defa kürsüye çıkan kadınlar arasında vazifeler aldım.

Meşrutiyet inkılâbından sonra Türk kadınına ilmi ve içtimai sahada yardım maksadıyla kurduğumuz Taalî Nisvan Cemiyeti'nin umumi kâtiplik vazifesini yaptım. Balkan Harbi'nde bu cemiyetin Çağaloğlu'nda açtığı bir hastaneyi idare ve yaralı askerlere hizmet ettim.

Büyük Harb'de Hilâliahmer'de çalıştım. İstiklâl Savaşı başladıktan Anadolu ile İstanbul'un münasebeti kesildikten sonra bu savaşa ulaşmak kasdiyle kaçan hemşehrilerin kimsesiz ve yardımsız kalan ailelerini korumak için bir cemiyet kurmayı düşündüm. Zamanın gaddar hükümetinden bu maksadımı saklayarak Şehit Ailelerine Yardım Cemiyeti namı altında ruhsat alarak bu savaşın kahraman fedakârlarının ailelerine yardım ettik. Hatta bazılarının ailelerine ayda kırkar lira maaş verdik.

Aydın günlere eriştiğimiz zaman Ankara'da teşkil edilen Türk Tayyare Cemiyeti'nin İstanbul şubesini tesis edenler arasında bulundum ve reislik mevkiini işgal etmek şerefini kazandım.

İktisat ve Tasarruf Cemiyeti İstanbul şubesinin tesisinde ve Türk Kadınları Çalıştırma Yurdu'nda vazife aldım.

Şimdi Halk Fırkası'nın kültür kaynağı olan Halkevleri İstanbul şubesinde İdare Heyeti Fahri Muhahisplik ve Halk Dersaneleri kolunda reislik vazifesini yapıyorum.

Fakat yakında bu sahalardan ayrılarak Ankara'ya gideceğim. Gayem, emelim şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da memleket, millet için çalışmaktır. Orada da Türk'e Türk kadınına minnet borcunu ödemeye çalışacağım" (Kurun, 10 Şubat 1935:1,9).

20 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde "Yeni Saylavlarımız" başlığıyla verilen haberde Ferruh Güpgüp ile Şekibe İnel'in hayat hikayesinden bahsedilmiştir. Milletvekillerinin birer resimlerinin de yer aldığı yazıda milletvekillerinin hayatlarıyla ilgili olarak şu bilgilere yer verilmiştir:

"Kayseri Saylavı bayan Ferruh Güpgüp gençliğini İstanbul'da geçirmiş ve orta tahsilini de orada bitirmiştir. İstanbul'da bulunduğu zamanlar Alman Mektebi'nde de okuduğu için iyi Almanca biliyor bir aralık oğlunu okutmak için Almanya'ya da giderek bir müddet kalmıştır. Bayan saylav yirmi seneden beri de kazamızın İsaviran köyündeki arazisini idare etmekle meşguldür. Arasına İstanbul'da bulunan oğlunun yanına gider. Köylüler kendisini çok severler daima gösterdiği müşfik hareketler onlar üzerinde derin saygı hisleri uyandırmıştır. Bu itibarla saylavlığı köylüleri pek sevindirmiştir."

Ferruhe Güpgüp sorulan sorulara da şu cevapları vermiştir:

"Mecliste hangi sahada çalışmak ve nelere ait kanun teklifleri yapmak niyetindediniz?

Saylavlığım yeni olduğundan Meclis işlerine bittabi Ankara'ya gittikten sonra esaslı bir şekilde vükuf peydah edeceğim. Onun için şimdiden uzun izahat verememekte beni haklı görürsünüz. Mamefih hatırımdan bazı şeyler geçmiyor değil.. Meselâ yirmi şu kadar senelik uzun bir müddet köylüler arasındayım onların iktisadi ve içtimai dertlerine yakından vakıfım. Devletimizin temeli olan köylünün her alandaki durumu

kıvanç verecek derecede düzelmiştir. Fakat biz inkılâpçı ulus her yeni günde yeni bir iyilik yaratmak azmindeyiz. Onun için çiftçilerin daha fazla kazanmasını temin edecek müeyyideler lâzımdır ve öteki alanlardaki durumlar da buna bağlıdır..”

Ferruh Güpgüp’le ilgili olarak da şu bilgilere yer verilmiştir:

“Kayseri Saylavı Bayan Ferruh Güpgüp Kayseri’de Güpgüp oğlu demekle tanınmış bir ailedendir. 1307 senesinde Kayseri’de doğmuştur.

Gümüşhane Mutasarrıflığı’ndan mütekaid merhum Bay Mithat’ın kızıdır.

İstanbul ve İzmir’de uzun müddet bulunmuş, Kayseri’de Belediye ve Halk Fırkası İdare Heyeti azalıklarında çalışmıştır” (Kurun, 20 Şubat 1935:1,9).

Kurun gazetesinin 1 Mart 1935 tarihli nüshasında da Meliha Ulaş’la ilgili olarak şu bilgilere yer verilmiştir:

“Yeni saylav, İstanbul’lu Doktor Hüseyin Kâmil’in kızıdır. 1901’de Sinop’ta doğmuştur. Tahsil çağından çok erken bir yaşta aile ocağında okuyup yazmaya başlamış ve ilk defa Küçük Mustafa Paşa Rüştüyesi’nin dördüncü sınıfına girmiştir. Orta ve lise tahsilini, o zamanlar Şehzadebaşı’nda Münir Paşa konağında yeni açılan ve idare heyeti Belçika’dan getirilen, Kız Sanayi Mektebi’nde yapmıştır. Bundan sonra imtihanı vererek Darülfünun’a kabul edilmiştir. Edebiyat şubesinin ilk mezunlarından ve çok iyi derece ile çıkmıştır.

Mektebin en küçük talebesi olduğundan, bir gün derste, profesör Ağaoğlu Ahmet, “genç kız nerede?” diye sormuş; diğer arkadaşları “biz ihtiyar mıyız?” diye üzülmüşlerse de o günden itibaren Bayan Meliha’nın adı hocaları ve arkadaşları arasında genç kız olarak kalmıştır. 18 yaşında Darülfünun’u bitiren genç kız, Selçuk Lisesi muallimliğine tayin edilmiş, fakat çok genç hayata atılmanın tuhaf ve gülünç bir sahnesiyle ta ilk günde karşılaşmıştır. Henüz tayin emri çıkmadan mektebi görmeye gittiği zaman, müdürden ilk işittiği söz:

-Kızım seni kaçınıcı sınıfa kaydedeceğiz? cümlesi olmuştur.

-Ben buraya muallim olarak verildim, emrim gelmek üzeredir deyince, müdür Bayan Sadiye, gözlerini açarak ve inanamayarak,

-Aman yavrurum bir yanlışlık olmasın, bizim senden büyük talebemiz var, sen onlara nasıl ders okutabilirsin? diye hayretini saklayamamıştır.

Bundan sonra Kandilli Lisesi’nde üçbuçuk sene edebiyat hocalığı yaptıktan sonra terfien İstanbul kız Lisesi’ne tayin edilmiş, fakat burada Türkçe ve Edebiyat derslerinin fazla gelmesinden ve bunların ayrılması mümkün olmadığından istifa ederek Amerikan Kız Koleji’ne geçmiştir. Burada üç yıl hem Türkçe hocalığı, hem de lisan kısmında talebelik yaparak İngilizcesini adamakıllı ilerletmiştir.

926’da sinir hastalıkları mütehassısı Doktor Bay İbrahim Halid’le evlenmiş, kocasının şark hizmeti dolayısıyla kendisi de Erzurum’a nakledilmiştir. Burada

ilk açılan Kız Muallim Mektebi'nin Başmuavinliği vazifesi kendisine verilmiştir. Her türlü yokluk içinde leyli bir müessese kurmak zorluğunu muvaffakiyetle başaran Bayan Meliha'nın mektebi, iki yıl içinde her türlü konforu mükemmel, en son ve yeni terbiye tedris usulleriyle muntazaman işleyen modern bir mektep haline gelmiştir. En ufak teferruatına kadar ince bir zevkin ve yorulmaz bir emeğin mahsulü olan bu müessesenin İstanbul mekteplerinden daha üstün bir hale geldiğini Vekâlet erkân ve müfettişleri birkaç defa takdirle söylemişlerdir. Bu gözle görülmüş, elle tutulur çalışmadan dolayı Erzurum muhiti de çok memnun olmuştur. Beş sene orada kalan Bayan Meliha, 933 ders yılı kadrosuyla Samsun Lisesi'ne verilmiştir. Burada da iki yıldan beri muvaffakiyetle çalışan, herkese kendini sevdiren değerli bir hocadır. Aynı zamanda Kadınlar Kurumu'nun ikinci başkanıdır."

Meliha Ulaş, bir fotoğrafının da yer aldığı röportajda sorulan sorulara şu cevapları vermiştir:

"Muallimlik kürsüsünden siyaset hayatına geçerken nasıl duygularla mütehasıssınız?

Ondört senedir kültür hayatında durmadan dinlenmeden derin bir meslek aşkıyla çalışıyordum. Bu yeni vazifem, mühim bir değişiklik, yepyeni bir hayata geçiştir. Cumhuriyet rejiminin, büyük şefimiz Atatürk'ün yüce inkılâplarından sonra kadınlara siyasal haklarının verileceğini bekliyorduk. Türk kadınının bu yeni alanda da vazifesini yüz aklıyla başaracağına inanıyoruz. Bütün varlığımı Fırka prensiplerine, amaçlarına uygun bir şekilde, ulusuma faydalı bir tarzda çalışacağım.

Kurultay'a yeni kanunlar teklif etmek niyetinde misiniz? Daha ziyade hangi sahada çalışacaksınız?

Şimdilik tasarladığım bir lâyiha yoktur. Bu ileride olacaktır. Bittabi kültür işleriyle daha yakından uğraşacağım, orta mekteplerin çoğalmasına, liseyi takip edemeyen çocukların kabiliyetlerine göre sanat mektepleri açılmasına çalışacağım. Billhassa Maarif kanunlar çıkarken bir müddet ile mükayyed olmasın isteyeceğim. Çünkü bütün meslekdaşlar bunların sık sık değişmesinden şikayetçidir. Her yeni kanun ve nizamın kaç yıl tatbik edileceği önceden bilinmelidir.

İntihap daireniz hakkındaki düşünceleriniz nedir?

Siyasal dirimde Kurultay'ımıza ilk kadın üye olarak girmem bana ne büyük onur vermişse Samsun halkının hakkımda gösterdiği teveccüh ve itimaddan da o kadar mütehasıssım. Bu derece samimi alâka ve tezahürle karşılanmama çok memnunum. Ben muhitimi nasıl içten gelen bir sevgi ile benimsedimse muhterem Samsunlular da değerli teveccühlerini benden esirgemediler.

İntihap dairenizin dilekleri veya yapılacak işleri var mı?

Samsun iktisadiyatının bel kemiğini teşkil eden rıhtım meselesinin hali başta gelir. Bundan başka Çarşamba veya Bafra'da bir orta mektep açılması, Samsun Ortamektebi'nin bina ve kadro itibarıyla genişlemesi, yol faaliyeti Ankara'da takip edeceğim işlerdendir. Talebe velilerinin en hararetli dileklerinden birisi burada bir kız lisesi açılması yolunda ise de, bunlara, önümüzdeki yıl erkek lisesi'nin muhtelit olacağı cevabını verdim. Gene birçok talebelerle veliler, lise son sınıf talebesinin bu ders yılı

ortasında mekteplerini terk etmek mecburiyetinde kalmalarına bir çare aranmasını yana yakıla anlatmışlardır. Kış ortasında her biri uzak mekteplere nakledilen gençlerin bu derdi cidden mühim ve tetkike muhtaç ise de bunun sebepleri ve çareleri hakkında şimdilik burada bir şey söyleyemem.

Kadın-erkek meseleleri veya Kadınlar Birliği hakkındaki fikriniz nedir?

Ben kadın-erkek kurumu diye bir ikilik tanımıyorum. Ortada bir Esirgeme Derneği var. Bu da memlekette ne kadar çok olursa muhtaç kimseler o kadar fazla yardım görmüş olacaktır. Bizim yeni kurumun gayesi ilk günlerde yanlış anlaşıldığı için epeyce dedikodular, hücumlar oldu. Fakat bütün gayretimiz yurda hizmet, birkaç kimsesize şefkat elini uzatmaktan ibarettir. Böyle teşekküllerin hergün biraz daha çoğalması memleket hesabına değerli bir kazanç, yaşamaması da büyük bir zarardır. Samsun'da ilk açılan Kadınlar Esirgeme Kurumu'nun başkanlığına seçilmem bana ne büyük kıvanç vermişse, çok iyi çalışmaya başladığımız bu zamanda arkadaşlarımdan ayrılmaktan da üzüntü duydum. Fakat bu şerefli vazifenin gene üzerimde kalmasıyla ruhen tamamıyla buraya bağlı bulunuyorum" (Kurun, 1 Mart 1935:1,6).

Kurun gazetesinin 4 Mart tarihli sayısında "Sayımlarımızla Konuşuyoruz" başlığıyla verilen haberde Ankara milletvekili adayı Satı Çırpanoğlu ile yapılan röportaja yer verilmiştir. "Köylü Bayan Satı'nın Adı Hatı Oldu" alt başlığıyla verilen haberde Satı Çırpanoğlu için "uzun siyah saçlarını tek bir örgü yaparak başının arkasında bir süs gibi toplamış olan Bayan Hatı köylü bayanlar arasında eşi az bulunur bir tiptir" denmiştir. Yazının devamında Satı Hanım'la ilgili şu bilgiler verilmiştir:

"Bayan Satı'nın -yeni adı Hatı- kendisine mahsus bir şivesi olduğunu ileri süremem. Fakat, Ankara köylüleri şivesinin güzel bir ahengiyle konuşan, konuştuğunu anlatabilen ve anlaşılabilir bir köylü bayandır."

Satı Çırpanoğlu'nun milletvekili seçilmesinde Atatürk'le tanışmasının rolü olmuştur. Atatürk, Satı Hanım'la tanıştıktan sonra kendisini Ankara milletvekili adayları arasında göstermiştir. Satı Hanım Atatürk'le karşılaşmasını şöyle anlatmıştır:

"Bundan yedi sekiz ay kadar önce köyde idim. Bana Atatürk geliyor dediler. Seğirttim. Otomobilini karşıladım. Konuşlardan birisi de ayran hazırlamıştı. O'na küçük Ankara köyünün sayılı ikramlarından olan bir bardak ayran sundum. Bir bardak da yanında gelen Bayan Afet'e verdim. Sonra Atatürk'le konuştuk. Köyümüzden çok memnun ayrıldı."

Satı Çırpanoğlu röportajda kendisine sorulan sorulara şu şekilde cevap vermiştir:

"Mebus seçileceğinizi ne vakit öğrendiniz?"

Hiç haberim yoktu. Bir gün jandarma kumandanı yüzbaşı Celâl köye geldi. Anlattı. O vakit haberim oldu.

Köyünüzde kaç ev var?..

15 kadar ev var. Hepimiz de çiftçiyiz. Çift koşarız. Benim çocuklarım, gelinim çalışırlar. Kocam sakattır.

Hususi yaşantınız ve mali vaziyetiniz nasıldır?

Altı çocuğum var. En büyüğü 25 yaşındadır. Evlidir. Torunum da vardır. Üç çift koşarım. Geçen harmanda 800 yarım buğday kadar buğday, onun yarısı kadar da arpa kaldırdım. Davarlarım var. Evimizde çalışma çağında bulunan herkes de çalışır. Kimisi tarlada, kimisi evde, kimisi de davar işlerinde.. Çok şükür halimiz iyidir. Hem kanun var, benden altı çocuğum bulunduğu için yol parası da almazlar.

Peki Ankara'da nerede oturmak istiyorsunuz?. Ev buldunuz mu?

Hayır daha bulamadım. Amma arattırıyorum. Meclis'te bir memur Hamdi vardır. O bizim tanıdıklardandır. O bana ev bulmaya çalışıyor. Salt iyi, şerefli bir yerde olsun diye istedim. Biraz da tabii yakın olması lâzım. Haniya Meclis'e gelip gitmek uzak olmasın dedim. Sonra benim kalabalığım, köylerden gelip gidenim çok olur. Ev birazcık birkaç odalı olursa, o zaman köylü misafirlerim gelirlerse onlara mahcup kalmam.

Aman şu ev işi müşkül imiş...Kaç gündür arıyoruz. Hâlâ bulamadık. Yüzbaşı Celâl'in evinde misafir kalıyorum. Onları fazla rahatsız ediyorum diye üzölmeye başladım. Biyol evi bulup da çıkıp yerleşsem. Rahat edeceğim..

Yeni yazıyı ne vakit öğrendiniz?.

O'nu daha önce, ilk çıktığı vakit öğrenmişim. Amma köylülük, malûm ya; sık sık üstüne varmayınca sonradan biraz unuttur gibi olmuşum; iki aydır iyice ilerlettim. Bundan sonra da çalışacağım. Gazete okuyacağım.."

Röportaj Satı Hanım'la ilgili olarak verilen şu bilgilerle tamamlanmıştır:

"O'nun için birçokları çok zeki ve akıllı bir bayan diyorlar. Köylere muhtarlık yaparken, 15 evli köyde bir mektep disiplini kurmuş.. İşlerinde çok titiz davranmış.. Esmere çehresindeki çizgiler, ufacık ve parlak gözleri, biraz sivri yüzü onun hakkında verilen bu hükümleri teyit ediyor" (Kurun, 4 Mart 1935:6).

17 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde "Yeni Sayıavlarımız" başlığıyla verilen haberde kadın milletvekillerinden Fakihe Öymen ile Sabiha Gökçöl hakkında bilgi verilmiştir. İki milletvekilinin resminin de yer verildiği haberde Sabiha Gökçöl ve Fakihe Öymen hakkında şu bilgiler verilmiştir:

"Bayan Sabiha 316'da Bergama'da doğmuştur. İstanbul Kız Muallim Mektebi'nde ve Yüksek Muallim Mektebi ihzari kısmında okumuştur. 12 yıldır İzmir Kız Muallim Mektebi'nde hocadır. Beş yıldan beri de aynı mektebin müdürlüğünü yapmaktadır.

Bayan Fakihe İstanbulludur. 1900'de doğmuştur. Bir zabıt kızıdır. İlk tahsilini İstanbul'da altı sınıflı Koca Mustafa Paşa İlk Mektebi'nde, orta tahsilini imtihanla girdiği İstanbul Kız Muallim Mektebi'nde, yüksek tahsilini İstanbul Darülfünunu'nda Coğrafya Şubesi'nde yapmıştır. İlk vazifesi 922'de Kandilli Kız Lisesi'nde Coğrafya hocalığı olmuştur. 923te Bursa Kız Muallim Mektebi'ne Tarih, Coğrafya hocası olmuş, bir sene sonra da aynı mektebin müdür muavinliğine tayin edilmiştir. Bayan Fakihe 931 ders yılına kadar Bursa Kız

Muallim Mektebi Tarih, Coğrafya hocalığını ve başmuavinliğini birlikte yapmış, bu müddet içinde bir sene de aynı mektepte müdür vekilliğinde bulunmuştur. 931 ders yılında Ankara Türk Maarif Cemiyeti'nin teklifi üzerine Bursa'da açtığı Kız Lisesi'ne müdür olmuş ve üçbuçuk sene bu mektebin hem müdürlüğünü hem de Tarih ve Coğrafya hocalığını yapmıştır" (Kurun, 17 Şubat 1935:1).

Mecliste yer alacak kadın milletvekillerinin kıyafetleri ile ilgili olarak 7 Şubat 1935 tarihli Milliyet gazetesinde "Kadın Sayımlar Mecliste Başlı Açık Oturacaklar" başlığıyla bir haber yayınlanmıştır. Haberde Meclis Başkanı Kazım Özalp'in Meclis'de kadın milletvekilleri için bir kıyafet kaydının bulunup bulunmadığıyla ilgili sorusuna verdiği cevap yer almıştır. Özalp cevabında şunları söylemiştir:

"Sayımlar için umumiyetle bir kıyafet kaydı yoktur. Bittabi her sayımların meclise medeni bir kıyafetle gelmesi lâzımdır. Yalnız kadınlar bir çok yerlerde şapkalarını çıkarmaktan istisna edilmiş iseler de Kurultay salonunda şapkalarını çıkarmaları gerekir. Kadın ve erkekler arasındaki bu istisnayı Kurultay salonunda muhafaza etmek ve kadınlar için bir fark gözetmek kabil olmayacaktır. Kadın sayımlarımız da bu hususta erkek sayımlara benzemelidirler..." (Milliyet, 7 Şubat 1935:1,6).

28 Şubat tarihli Cumhuriyet gazetesinde de "Yeni Meclis Üyeleri Ankara'da Toplandı" başlığıyla verdiği haberde Fırka Grubu'nun Başkanlık Divanı adaylarını tespit ettiği bildirilmiştir. Haberde bazı kadın milletvekillerinin yer aldığı bir resme de yer verilmiştir. Resmin altında da "yeni meclisin hususiyetlerinden bir mühimini teşkil eden kadın sayımlardan bazıları: Soldan sağa Türkan, Seniha Hızal, Fatma Şakir, yukarıda solda Bediz Aydın, Sabiha Gökçül" yazılmaktaydı.

Haberde Meclis'in Cuma günü açılacağı ve bu nedenle milletvekillerinin yüzde doksanının şehre geldiği belirtilmiş ve Ankara caddelerinde yeni milletvekili kadınların dikkat çektiği açıklanmıştır (Cumhuriyet, 28 Şubat 1935:1).

1 Mart tarihli Cumhuriyet gazetesinde Meclis'in toplanmasıyla ilgili olarak "Beşinci Kurultay, İlk Ve Tarihi Toplantısını Bugün Yapıyor" başlığıyla bir haber yayınlanmıştır. Yeni oluşan Meclis'in kadınların yer aldığı ilk meclis olduğunun vurgulandığı habere Atatürk'ün konuşma yaptığı ve iki yanında bir erkek ve bir bayan milletvekilinin bulunduğu bir resim eklenmiştir. Haberin devamında Fırka grubunun da toplandığı ve bu nedenle bütün milletvekillerinin Meclis'e geldiği yazılıyordu. Yeni milletvekilleri arasında bilhassa kadınların dikkat çektiğinin belirtildiği haberde "Ankara milletvekili Satı kadın hiç de acemilik göstermiyordu" denmekteydi (Cumhuriyet, 1 Mart 1935:1,2).

2 Mart tarihli gazetelerde de Meclis'in açılışıyla ilgili haberler yer almıştır. Cumhuriyet gazetesinin "Beşinci Kurultay Dün Toplandı" başlığıyla verilen haberde ilk defa kadın milletvekillerinin de katıldığı bu tarihi toplantının baştan

sona hararetle geçtiği bildirilmiştir. Kadın milletvekillerinin bir arada olduğu bir fotoğrafla, Seniha Hızal ile Türkan Baştuğ'u Meclis'in önünde gösteren fotoğrafın yer aldığı haberde kadın milletvekillerinden ilk yemini Mebrure Gönenç'in ettiği ve çok alkışlandığı söylenmekteydi. Kadınlar yemin ederken tüm Meclis'in bütün kadınları alkışladığı belirtilmekteydi. Kadın milletvekillerinin Meclis'te dikkati çektiği belirtilirken "Kadın Sayıların Tevazuu" alt başlığıyla devam eden haberde kadın milletvekillerinin her nedense kendilerine verilen milletvekili hakkının karşısında hâlâ çekingen göründükleri ve salonun en arka sıralarında oturmayı tercih ederek yüksek tevazu gösterdikleri yazılmaktaydı. Haberde Ankara milletvekili Satı Hanım hakkında şunlar yazılmıştı:

"Kadın sayıların arasında en çok nazarı dikkati celbeden Ankara sayıladı Satı kadın lâciverd bir tayyör giymiş, beyaz yakalı bir gömlek üzerine siyah bir kravat takmış, yanındakilerle köyü hakkında konuşuyordu" (Cumhuriyet, 2 Mart 1935:1)

Milliyet gazetesi de Meclis'in açılış haberini "Beşinci Kurultayın İlk Toplantısı" başlığıyla vermiştir. "Toplantıdan İntibalar" alt başlığıyla verilen ve kadın milletvekillerinin fotoğraflarının yer aldığı haberde ise kadın milletvekilleri ile ilgili olarak şu bilgiler verilmiştir:

"Sayıladı bayanlarımızın da iştirâk ettikleri bu Meclis toplantısı tarihi bir manzara arz ediyordu...Kadın sayıladı salonun muhtelif köşelerinde yer almışlardı.

Sade ve zarif giyiniş tarzları göze çarpıyordu. Ekserisi siyah kumaştan kostüm tayyör, beyaz ipekliden bluz giymiş ve siyah ipekli papyon kravat takmıştı.

Ankara sayıladı bayan Satı Çırpan koyu mavi memleket kumaşından bir elbise giyiyordu. Şehirli arkadaşları arasında hâkim ve olgun tavırları onu onlardan hiç ayırmıyordu (Milliyet, 2 Mart 1935:1,6).

1 Mart 1935 tarihli Ulus gazetesinde ise kadın milletvekillerinin Meclis önündeki resimleri yayımlanmıştır (Ulus, 1 Mart 1935:3).

2 Mart tarihli Ulus gazetesinde "Kemal Atatürk Cumhurbaşkanı" başlığıyla verilen ve "Kadın Sayıların Kılığı" alt başlığıyla devam eden haberde TBMM'nin çatısı altında ilk kez bulunan kadın milletvekillerinin hepsinin başları açık olarak toplantıya katıldıkları ve birçoğunun siyah kostüm tayyör giydiği ve kravat taktığı belirtilmiştir (Ulus, 2 Mart 1935:1).

Meclis'in açılışı 2 Mart tarihli Kurun gazetesinde "Atatürk İttifakla Cumhuri reisi Seçildi" başlığıyla verilmiştir. Haberde kadın milletvekillerinin Meclis önündeki fotoğrafları da yer almıştır. "Toplantı Salonuna Giren İlk Kadın Sayıladı" alt başlığıyla devam eden haberde kadın milletvekilleriyle ilgili olarak şu bilgiler verilmiştir:

“Toplantı salonuna kadın sayılavlardan ilk giren Fakihe (İstanbul) oldu. Ankara'nın Satı Çırpan'ı da içlerinde olduğu halde bayan sayılavlar toplantı salonunun hiç de yabancıları gibi davranmıyorlardı.

Bununla beraber her bayana eskilerden bir bay sayılavin arkadaşlık ettiği görülüyordu.

Doktor Fatma Şakir Edirne'nin eski sayılavı Şeref Aykut'un yanında, insana, baba kız iki sayılav duygusu veriyordu.

Mustafa Turgut (Manisa) Benal Nevzat İstar'a arkadaşlığını gösteriyordu. Satı Çırpan, Bay Mümtaz'la birlikte bulunuyordu.

Nakiye Elgün'e (Erzurum) Hakkı Tarık, Bayan Seniha Hızal'a (Trabzon) da Halil Nihat Boztepe refakat ediyordu.

Doktor Fatma Şakir en genç sayılav olarak kâtiplik yerini aldı. Doktor Fatma'nın en genç olup olmadığını kim münakaşa edebilir?

And, intihap dairelerinin alfabe sırasıyla oluyordu. İlk intihap dairelerinin alfabe sırasıyla oluyordu. İlk intihap dairesi Afyon'du...İlk yemin eden kadın sayılav, Afyon listesinde bulunan Mebrure Gönenç idi; alkışlandı.

Ankara listesinden Satı Çırpan'ın yerli şivesinin bütün hususiyetleriyle gürül gürül ettiği yemin, dört devrede mebus iken iki büküm olup sesini zabıt kâtiplerine güç işittiren erkek sayılavları kışkırtmıştır. Ve gerçekten bütün bayan sayılavlar, Türkanlar, Sabihalar, Mihriler, Nakiyeler, Semihalar hepsi yalnız ilk kadın sayılav olduklarından değil, hitabete biraz güç gelen bir şekilde tertip edilmiş olan bu yemin metnini pek mükemmel surette söylemekle alkışlandılar. Yalnız (O da tevekkeli kalbinin heyecanını bildiren bir soyadı almamış!) bir kayseri sayılavı Ferruh Güpgüp müstesna; en heyecanlı işte bu oldu...Kadın sayılavların da ilk olarak iştirak etmekte oldukları bu toplantı, Millet Meclisi'nin fevkalâde günlerine mahsus bir hava içinde geçmiş ve tam beş saat sürmüştür...Büyük Millet Meclisi'nin çatısı altında ilk olarak yer aldıkları bu toplantıda kadın sayılavların hepsi başları açık olarak iştirak etmişler ve birçokları siyah kostüm tayyör giymişler ve kravat bağlamışlardı...Bayan Sabiha Büyük Millet Meclisi'nin riyaset divanına giren ilk sayılav olmuştur” (Kurun, 2 Mart 1935:1,4).

4 Mart 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde “Meclis'te Encümenler Seçimi Yapılıyor” başlığıyla verilen habere Mebrure Gönenç ile Satı Çırpan'ın yemin ederken çekilen resimleri eklenmiştir (Cumhuriyet, 4 Mart 1935:5). Kurun gazetesinde de 4 Mart tarihli nüshasında “Kamutay'ın Açılış Gününden İzler” başlığı altında yayınladığı resimlerde Satı Çırpan'ı yemin ederken gösteren bir fotoğrafa yer vermiştir (Kurun, 4 Mart 1935:3).

2 Mart tarihli Son Posta gazetesinde “Kabinede Bir Değişme Oldu” başlığıyla verilen haberde Sabiha Gökçül'ün kâtipliğe seçildiği bildirilmiştir

(Son Posta, 2 Mart 1935:1,3). Ulus gazetesinde de "Kamutay Dün Tarihi Bir Toplantı Yaptı" başlığıyla verilen haberde Sabiha Gökçül'ün katiplik görevine getirilişi yer almış ve "Kamutay Katipleri" başlığı altında Gökçül'ün fotoğrafı yayınlanmıştır (Ulus, 2 Mart 1935:2,3).

5 Mart 1935 tarihli Milliyet gazetesinde kadın milletvekillerinin yabancı gazetecilerle katıldıkları bir çay verildiği haberi verilmiş ve davete katılanların yer aldığı bir resim yayınlanmıştır (Milliyet, 5 Mart 1935:3). Haber Ulus gazetesinde de yer almış ve "Ulus'ta Gazeteciler Toplantısı" başlığı altında kadın milletvekillerinin de aralarında bulunduğu davete katılanlara ait bir resim yer almıştır (Ulus, 3 Mart 1935:1).

8 Mart 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde "Dünkü Meclis İçtimai" başlığıyla verilen haberde Erzurum milletvekili Nakiye Elgün'ün ilk kadın milletvekili olarak kürsüye çıkarak Başbakan İsmet İnönü'ye güvenoyu veren kadınlar arasında kadınların da bulunduğunu beyan eden bir konuşma yaptığı bildirilmiştir (Cumhuriyet, 8 Mart 1935:1,8). Haber, 8 Mart tarihli Ulus gazetesinde "Kamutay, Dünkü Toplantısında Kabineye Güvenini Bildirdi" başlığıyla yer almıştır. Meclis'te ilk konuşma yapan Nakiye Elgün'ün konuşması şu şekilde verilmiştir:

"Arkadaşlar, Başbakanımız General İsmet İnönü'ye beyanı itimad eden arkadaşlar arasında bizim de bulunmamız ve bu bulunma fırsatını bize vermiş olmanız itibariyle duyduğumuz heyecanı ifade için buraya gelmiş bulunuyorum.

Bugüne kadar Türk, bütün olarak her sahada yan yana, elele çalışmıştı. Fakat bugüne kadar Türk Milletinin en yüksek, en onurlu bir mevki olan burada ilk defa yer almış olmak itibariyle bunu verenlere karşı duyduğumuz hazzı ifade ederken gene bu büyük onurun içinde Türk hükümetine itimad beyan eden arkadaşlar arasında bulunmak şerefinin bize verilmiş olmasından dolayı duyduğumuz sevinci ifade etmeye çalışırken belki söz bulamıyorum. Fakat bütün dünya bilsin ki Türk Milleti dün olduğu gibi bugün de, bugünden sonra da hiç eksiksiz bir bütün olarak çalışacaktır.

Ve bütün dünyaya bu suretle muvaffakiyetini, eserini, hüsnü niyetini göstermiş olacaktır.

Bu ulu güne erişmiş olmamızdan dolayı asil Türk Milletine muvaffakiyetler, en büyük, en güzel günler, en saadetli anlar temenni ederek huzurunuzdan çekiliyorum."

Konuşmaların ardından encümen seçimleri yapılmıştır. Yapılan seçimler sonucunda kadın milletvekilleri şu encümenlerde görev almışlardır:

Meliha Ulaş: Arzuhal Encümeni, Kâtip

Mihri Pektaş: Kütüphane Encümeni

Fatma Memik: Sihat ve İçtimai muavenet Encümeni (Ulus, 8 Mart 1935:1,5)

Nakiye Elgün: Dâhiliye Encümeni

Sabiha Görkey: Dâhiliye Encümeni

Ferruh Güpgüp: Divanı Muhasebat Encümeni

Fakihe Öymen: Bütçe Encümeni

Bahire Bediz: Gümrük ve İnhisarlar Encümeni (Kurun, 8 Mart 1935:1,2)

Benal Nevzat: İktisat Encümeni
 Esmâ Nayman: İktisat Encümeni
 Türkan Baştuğ: Maarif Encümeni
 Huriye Baha Öviz: Maliye Encümeni
 Mebrute Gönenc: Nafia Encümeni
 Satı Çırpan: Ziraat Encümeni
 Şekibe İnel: Ziraat Encümeni (Kurun, 9 Mart:4).

14 Nisan 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde İstanbul'da düzenlenen Uluslararası Kadın Kongresi'ne katılanlar arasında Türk kadınlarını temsilen Mihri Pektaş'ın da yer aldığı ve kongrenin Umumiye Komisyonu'na seçildiği bildirilmekteydi. Haberde Türk heyetinden katılan kadınların resimlerine de yer verilmişti. Bu kadınlar arasında Mihri Pektaş da bulunmaktaydı (Cumhuriyet, 14 Nisan 1935:2).

Uluslararası Kadın Kongresi'ne kadın milletvekilleri de katılmıştı. 19 Nisan 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde "Otuz Yurdun Kadınları Dün Toplandılar" başlığıyla verilen haberde Türk kadın milletvekillerinin birer birer isimlerinin okunarak kongreye takdim edildiği ve milletvekillerinin kürsüye gelerek alkışlar içinde heyeti selamladıkları belirtilmiştir. "Türk Kadınının Zaferi" alt başlığıyla verilen habere kadın milletvekillerinin kürsüye gelirken alkışlandığını gösteren bir resim eklenmiştir. Ayrıca kongreye katılan kadın milletvekillerini birlikte gösteren bir resim de yer almıştır (Cumhuriyet, 19 Nisan 1935:1,5).

Kadın milletvekilleri kongrenin ikinci gününün sonunda Türk Kadınlar Birliği tarafından Dolmabahçe sarayında verilen çaya katılmışlardır (Cumhuriyet, 20 Nisan 1935:9).

22 Nisan 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinin "Dünya Kadınlarının Mitingi" başlığıyla verdiği haberde Türk kadın milletvekillerinden Türkan Baştuğ'un kongrede yaptığı konuşmaya yer vermiştir. Türkan Baştuğ konuşmasında şunları söylemiştir:

"Şu kürsüden, genç Türkiye'nin aziz misafirlerini selâmlamakla bahtiyarım. Bu hitabeyi dünyanın en hür ve mütekâmil kadını yerinde yapmaktan ayrı bir sevinç duyuyorum.

Türk kadını, bu yüce mevkie gelmezden evvel neydi? Ve şimdi nasıldır? Bunu anlatabilmek için memleketin değişişinden evvelki ve sonraki vaziyetini gözden geçirmek ve bundan sonra Türk kadınının haklarını ve vazifelerini mütalaa etmek lâzımdır.

Bize birkaç sene içinde birkaç asırlık hamle yapmamıza imkân veren Büyük Şef Atatürk'tür. O'nun bu memleketi ettiği iyiliği dünya kurulalıdan beri hiçbir ulus adamı memleketine yapmamıştır. O'nun büyük eserini biz tavsiyeden âciz bulunuyoruz. Hâlbuki muhayyilelerin almadığı bu işlere bizzat O vücud vermiştir. Kemâl Atatürk adı bu milletin vicdanında ilelebet yaşayacaktır. O'na karşı duyduğumuz sonsuz saygıyı sizin önünüzde de bir defa daha tekrarlıyorum."

Haberde Türkan Baştuğ'u kongrede konuşma yaparken gösteren bir fotoğraf da yer almıştır (Cumhuriyet, 22 Nisan 1935:1,7).

23 Nisan 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinin "Dünya Kadınları Dün Bir Miting Daha Yaptılar" başlığıyla verdiği haberde Malatya milletvekili Mihri Pektaş ile Seyhan milletvekili Esmâ Nayman'ın birer konuşma yaptıkları belirtilmiştir. Mihri Pektaş konuşmasında barışı korumak için Büyük Savaş'tan sonraki uğraşmaları anlatmış, Balkan Paketi'nin barış için olumlu etkilerini açıklayarak:

"Kadının rolü erkeklerin rollerinin aynıdır. Erkek ve kadın için ayrı ayrı barış olmadığı gibi, bu büyük dileği elde etmek için çalışma sahasında da birbirlerinden farklı rolleri yoktur ve olamaz" demiştir.

Esmâ Nayman'da Fransızca yaptığı konuşmasında harbin bittiği 16 yıldan beri insanların 16 gün bile rahat yüzü görmediklerine işaret ettikten sonra Avrupa'nın o günkü durumunu tahlil etmiş, emniyet kurulmadıkça tehlikelerin ortadan kalkamayacağını söyleyerek Türkiye'nin barış yolundaki çabalarının örnek alınabileceğini belirtmiştir (Cumhuriyet, 23 Nisan 1935:2).

Sonuç olarak kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmesi sonrasında ülkede kadın-erkek herkes büyük bir sevinç yaşamıştır. Özellikle kadınlar kendilerine bu hakkın tanınması sonrasındaki ilk seçimlerde kimi aday olarak kimi seçime katılmak yoluyla görevlerini yerine getirmişlerdir. Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi Türk basınında da geniş yer bulmuş, yapılan seçimler, kadın milletvekillerinin aday olmaları, seçilen milletvekilleri ile ilgili haberler yapılmıştır. Bu haberlerde kadın-erkek eşitliği üzerinde durulmuş, çağdaş uygarlığın gereği olan bu hakkın verilmesi ilk sayfalarından halka duyurulmuştur. Bu hakkın verilmesinden sonra ilk seçimlerle ilgili olarak yayınlar yapılmış, kadın adayların özgeçmişleri, meslekleri, Meclis'te yapacakları çalışmalar, kadın-erkek eşitliği konusundaki görüşleri basında yer almıştır. Kadınların yer aldığı seçim sonrasında oluşan yeni Meclis'in bu yönüyle ilgili yayınlar yapılmış, ilk toplantıda kadınların oturumlara katılmaları, buradaki davranışları, giyimleri, aldıkları görevler hakkında bilgi verilmiştir. Seçimlerden sonra da kadın milletvekilleriyle ilgili haberler yapılmaya devam edilmiştir. Bu haberler ışığında Türk kadınının Atatürk'ün kendisine verdiği görevi layıkıyla yerine getirdiğini görmekteyiz. Türk kadını Milli Mücadele'de gösterdiği başarıyı Milli Mücadele sonrasında da göstermiş ve Atatürk'ün kendisine olan güveni boşa çıkarmamıştır.

Kaynaklar:

Cumhuriyet, 15 Teşrinisani 1933
Cumhuriyet, 25 Haziran 1934
Cumhuriyet, 7 Teşrinievvel 1934
Cumhuriyet, 27 Teşrinievvel 1934
Cumhuriyet, 12 Teşrinisani 1934

Cumhuriyet, 22 Teşrinisani 1934
Cumhuriyet, 6 Birincikanun 1934
Cumhuriyet, 8 Birincikanun 1934
Cumhuriyet, 9 Birincikanun 1934
Cumhuriyet, 10 Birincikanun 1934
Cumhuriyet, 14 Birincikanun 1934

- Cumhuriyet, 22 Birincikanun 1934
 Cumhuriyet, 24 Birincikanun 1934
 Cumhuriyet, 27 Birincikanun 1934
 Cumhuriyet, 31 Birincikanun 1934
 Cumhuriyet, 5 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 13 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 17 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 24 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 26 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 28 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 29 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 30 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 31 İkincikanun 1935
 Cumhuriyet, 5 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 6 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 8 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 9 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 10 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 12 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 23 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 24 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 28 Şubat 1935
 Cumhuriyet, 1 Mart 1935
 Cumhuriyet, 2 Mart 1935
 Cumhuriyet, 3 Mart 1935
 Cumhuriyet, 4 Mart 1935
 Cumhuriyet, 8 Mart 1935
 Cumhuriyet, 7 Nisan 1935
 Cumhuriyet, 14 Nisan 1935
 Cumhuriyet, 19 Nisan 1935
 Cumhuriyet, 20 Nisan 1935
 Cumhuriyet, 22 Nisan 1935
 Cumhuriyet, 23 Nisan 1935
 Kurun, 4 Şubat 1935
 Kurun, 5 Şubat 1935
 Kurun, 6 Şubat 1935
 Kurun, 8 Şubat 1935
 Kurun, 9 Şubat 1935
 Kurun, 10 Şubat 1935
 Kurun, 17 Şubat 1935
 Kurun, 25 Şubat 1935
 Kurun, 1 Mart 1935
 Kurun, 1 Mart 1935
 Kurun, 4 Mart 1935
 Kurun, 8 Mart 1935
 Kurun, 9 Mart 1935
 Milliyet 5 Şubat 1935
 Milliyet, 6 Şubat 1935
 Milliyet, 7 Şubat 1935
 Milliyet, 9 Şubat 1935
 Milliyet, 12 Şubat 1935
 Milliyet, 24 Şubat 1935
 Milliyet, 2 Mart 1935
 Milliyet, 5 Mart 1935
 Son Posta, 5 Şubat 1935
 Son Posta, 6 Şubat 1935
 Son Posta, 8 Şubat 1935
 Son Posta, 23 Şubat 1935
 Son Posta, 2 Mart 1935
 Ulus, 16 Şubat 1935
 Ulus, 16 Şubat 1935
 Ulus, 1 Mart 1935
 Ulus, 2 Mart 1935
 Ulus, 3 Mart 1935
 Ulus, 8 Mart 1935
 Ulus, 25 Mart 1935